

Bulletin No. 7

Monitoring nákladů práce v ČR, ve státech Evropské unie a v USA v letech 2006 - 2011

Jan Vlach
Tomáš Kozelský

VÚPSV, v.v.i. Praha
2013

Publikace byla schválena ediční vědeckou radou ve složení:
doc. Ing. Ladislav Průša, CSc. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Ing. Martin Holub, Ph.D. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D. (FSV UK Praha)
Ing. Robert Jahoda, Ph.D. (MU Brno)
Ing. David Prušvic, Ph.D. (MF ČR)
Ing. Jan Mertl, Ph.D. (VŠFS Praha)
Ing. Jan Molek, CSc. (JU České Budějovice)
doc. Ing. Olga Poláková, CSc. (Metropolitní univerzita Praha)

Předkládaná monografie vznikla v rámci projektu TD010082 „Metodika soustavného sledování nákladů práce a využití v České republice v mezinárodním srovnání“ v rámci programu na podporu aplikovaného společenského výzkumu a experimentálního vývoje OMEGA s finanční podporou Technologické agentury České republiky.

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.
Praha 2, Palackého náměstí 4
jako svou 453. publikaci
Vyšlo v roce 2013, 1. vydání, počet stran 51
Tisk: VÚPSV, v.v.i.

ISBN 978-80-7416-117-9

<http://www.vupsv.cz>

Abstrakt

Monitoring nákladů práce shrnuje roztržitá data za státy Evropské unie a i data za USA v oblastech nákladů práce, zdanění práce ve vazbě na financování sociálního a zdravotního zabezpečení, podílu práce na nákladech a jednotkových nákladů práce. Pro vystihnoutí trendů se data týkají období let 2006-2011. S ohledem na metodickou roztržitost sledování nákladů práce se vymezují jako zdroje aktuální a mezinárodně srovnatelná data z Eurostatu, konkrétně statistika práce a národní účty, OECD, Státní závěrečný účet ČR a U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis. Precizace či doplnění některých údajů se opírá o návrh certifikované metodiky „Sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v ČR a v zahraničí“. Dvouleté zpoždění vyplývá z termínů zpracování vstupních údajů Eurostatem a ČSÚ.

Publikace vznikla v rámci projektu TD010082 „Metodika soustavného sledování nákladů práce a využití v České republice v mezinárodním srovnání“ v rámci programu na podporu aplikovaného společenskovedního výzkumu a experimentálního vývoje OMEGA s finanční podporou Technologické agentury České republiky.

Klíčová slova: statistika práce, národní účty, náklady práce, zdanění práce, podíl práce na nákladech, jednotkové náklady práce

Abstract

Monitoring of labor costs summarizes the fragmented data for States of the European Union and dates for USA in the area of labor costs, labor taxation in relation to financing of social and health insurance, labor's share of the cost and unit labor costs. To describe the trends we present data for the period of 2006-2011. Due to methodological discrepancies of monitoring of labor costs we determined as sources actual and internationally comparable dates from Eurostat, labor statistics and the national accounts, from OECD, from the final state budget of the Czech Republic and from U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis. Precisation and completion of dates is based on the proposed certified methodology for labor costs monitoring and labor as a production factor in the Czech Republic and abroad." The two-year delay is a consequence of processing time of input data at Eurostat and Czech Statistical Office.

The publication was created under the project TD010082 "Methodology for the continuous monitoring of labor costs in the Czech Republic in international comparison" under the program to support of applied social science research and experimental development OMEGA with financial support from the Technology Agency of the Czech Republic.

Key words: Labor statistics, national accounts, labor costs, labor taxation, labour's share in costs, unit labor costs

Obsah

Úvod	7
Stručný komentář k vývoji nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v letech 2006-2011.....	8
A. Úplné náklady práce v ČR, zdanění a veřejné rozpočty 2006-2011.....	13
1. Měsíční úplné náklady práce v ČR v Kč na osobu v Kč v metodice ročních šetření ČSÚ.....	16
2. Hodinové úplné náklady práce v ČR na osobu v Kč a placené hodiny za měsíc v metodice ročních šetření ČSÚ	16
3. Struktura úplných nákladů práce v ČR v % v metodice ročních šetření ČSÚ....	17
4. Struktura úplných nákladů práce v ČR bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření ČSÚ.....	17
5. Struktura úplných nákladů práce v ČR bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření Eurostatu	17
Náklady práce v EU.....	18
1. Měsíční náklady práce v EU v EUR, národní cenová hladina	18
2. Hodinové náklady práce v EU v EUR, národní cenová hladina	19
3. Odpracované hodiny za měsíc v EU	20
4. Struktura nákladů práce států EU v %.....	21
Příjmy a výdaje sociálního a zdravotního zabezpečení	25
1. Sazby pojistného v ČR.....	25
2. Struktura zdanění mezd v %	26
3. Sociální zabezpečení a státní politika zaměstnanosti.....	29
4. Systém veřejného zdravotního pojištění	29
B. Podíl práce na nákladech v EU 2006-2011	31
1. Podíl práce na nákladech v EU v národní cenové hladině	34
C. Jednotkové náklady práce v EU a v USA 2006-2011	35
1. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině v EU a v USA.....	39
2. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v paritě kupní síly (EU-27) v EU a v USA.....	40
3. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-27 v % v národní cenové hladině.....	41
4. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-27 v % v PPS	42
5. Úroveň a vývoj roční produktivity v EU a v USA v EUR, národní cenová hladina	43
6. Úroveň a vývoj roční produktivity v EU a v USA v PPS, evropská cenová hladina	44
7. Relace HDP na pracovníka k průměru EU-27 v % v národní cenové hladině...	45
8. Relace HDP na pracovníka k průměru EU-27 v % v PPS	46
9. Úroveň a vývoj ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance v EU a v USA.....	47
10. Relace průměrných ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance k průměru EU-27 v % v eurech dle směnného kurzu	48

Faktory změny JNP v ČR	49
1. Faktory změny jednotkových nákladů práce v ČR v letech 2006-2011	49
2. Vybrané charakteristiky a faktory pohybu jednotkových nákladů práce v paritě kupní síly v letech 2006-2011.....	49
Literatura	50

Úvod

Bulletin reaguje na metodickou roztříštěnost sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru, resp. postavení práce v reprodukčním procesu. Na jednom místě soustřeďuje a zpracovává data z tuzemských a zahraničních zdrojů ČSÚ, MF ČR, OECD, Eurostatu a U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis. Opírá se o statistiku práce, daňovou statistiku a o systém národních účtů, zpracování a prezentace charakteristik z oblasti utváření ceny práce a postavení práce v reprodukčním procesu. Ověřuje návrh certifikované metodiky „Sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v ČR a v zahraničí“, která je výstupem projektu TD010082 „Metodika soustavného sledování nákladů práce a využití v České republice v mezinárodním srovnání“, který realizuje v letech 2012-2013 VÚPSV, v.v.i. v rámci programu na podporu aplikovaného společenskovedního výzkumu a experimentálního vývoje OMEGA s finanční podporou Technologické agentury České republiky. Podrobný rozbor metod sledování práce obsahuje monografie „Možnosti vytvoření jednotné metodiky sledování nákladů práce v ČR a v zahraničí (návrh certifikované metodiky)“, Vlach J., Kozelský T. Praha: VÚPSV, v.v.i., 2013. ISBN 978-80-7416-113-1, dostupné na: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=publications&site=default&kateg=vupsv>.

Dostupná data umožňuje sledovat náklady práce za ČR a země EU. Jednotkové náklady práce je možné vyčíslit pouze za členské státy EU a USA, v případě ostatních zemí chybí relevantní podklady. Pro vystihnoutí trendů se publikovaná data týkají období let 2006-2011. Struktura monitoringu:

1. náklady práce v ČR a v zemích EU, zdanění, veřejné rozpočty v ČR,
2. podíl práce na nákladech,
3. jednotkové náklady práce (JNP).

Monitoring nákladů práce a jejich místa v národohospodářských proporcích vychází z termínů publikace relevantních dat statistickými službami EU, OECD, USA a ČR (stav roku 2013):

akce	zdroj	publikace dat
státní závěrečný účet	Ministerstvo financí Poslanecká sněmovna	n + zhruba 5 měsíců n + zhruba 7 měsíců
výsledky o šetření úplných nákladech práce v ČR	ČSÚ	n + 11 měsíců
náklady práce v EU	Eurostat	n + 17 měsíců
zdanění mezd	OECD	n + 6 měsíců
předběžné výstupy národních účtů a propočet HDP v paritě kupní síly a národní cenové hladině členských zemí EU za běžný rok	Eurostat	n + 17 měsíců
konečné výstupy národních účtů a propočet HDP v národní cenové hladině a v paritě kupní síly zemí za předminulý rok	Eurostat	n + 29 měsíců

poznámka: n = běžný rok

Stručný komentář k vývoji nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v letech 2006-2011

Hodnocené období let 2006-2011 se v ČR rozpadá do dvou kvalitativně odlišných období:

- roky 2006 - I. pol. 2008 období konjunktury,
- roky II. pol. 2008 - 2011 období recese.

Přes krizové signály, které se do EU šířily z USA již v roce 2007, se krize ve většině zemí EU vč. ČR projevila až ve II. pololetí 2008. Z tohoto pohledu byl v ČR rok 2008 přechodným.

V hodnoceném období se nejhlubší ekonomický propad dostavil v roce 2009 (propad HDP v cenách 2005 o 4,5 %). Ke konci roku se však objevily známky oživení, které se skutečně dostavilo v roce 2010. V závěru roku však dynamika opět slábla. Rok 2011 lze hodnotit jako počátek dalšího deceleračního cyklu. Situaci v EU komplikovala začínající dluhová krize jako následek předešlé hospodářské politiky a protikrizových opatření a bankovní krize. Rozkolísanost hospodářského cyklu se v závislosti na rigiditě trhu práce (zaměstnanosti a ceny práce) promítala se zhruba ročním odstupem do nákladů práce a pozice práce v reprodukčním procesu (podíl nákladů práce a jednotkových nákladů práce). Rozkolísanost ukazatelů statistiky práce v mezinárodním srovnání v přepočtu na EUR rovněž odrážela měnově kurzové pohyby.

Období konjunktury provázelo v ČR zvyšování zaměstnanosti, která v letech 2006-2008 podle národních účtů vzrostla o zhruba 3 % s těžištěm v růstu počtu zaměstnanců. Rigidita zaměstnanosti (zákonné předpisy ohledně uvolňování zaměstnanců a opatrnost zaměstnavatelů) posunula uvolňování zaměstnanců až do roku 2009. V krizových letech 2009-2011 zaměstnanost klesla ve srovnání s rokem 2008 o 1 % při snížení počtu zaměstnanců o 3 % a přírůstku osob samostatně výdělečně činných o 9 %. Kritickým z hlediska zaměstnanosti byl rok 2010. Z uvedených proporcí lze usuzovat, že čeští zaměstnavatelé přenášeli zvýšená rizika svého podnikání na zaměstnance a nakupovali jejich levnější práci na fakturu (vysoký rozdíl ve zdanění práce mezi režimem závislé činnosti a režimem samostatné výdělečné činnosti).¹ Podobný vývoj zaznamenaly i ostatní země EU s výjimkou Německa (reforma trhu práce a aktivní politika zaměstnanosti) a Švédska, kde v krizových letech zaměstnanost stagnovala. Mimo ČR a Slovenska se pokles zaměstnanosti týkal zaměstnanců a sebezaměstnaných.

Náklady práce

Vysoké tempo růstu nákladů práce v ČR v letech konjunktury po roce 2004 kryla do roku 2006 vyšší dynamika produktivity práce. Prorůstová očekávání podniků eskalovala v roce 2007, kdy náklady práce a zaměstnanost dosahovaly vyšší dynamiky než souhrnná produktivita. V následujících krizových letech byly i nižší přírůstky průměrných nákladů práce vyšší než přírůstky produktivity práce. Růst úplných nákladů práce v korunovém vyjádření v krizových letech odrážel strukturální změny v zaměstnanosti, kdy zaměstnavatelé uvolňovali méně kvalifikovanou a levnější pracovní sílu a v zaměstnání udržovali zapracované, kvalifikované, ovšem dražší,

¹ V roce 2010 se ve srovnání s rokem 2008 snížil počet zaměstnanců o 154 tis. osob, počet sebezaměstnaných a osob v šedé ekonomice se zvýšil o 61 tis. osob, celková zaměstnanost klesla o 93 tis. osob; údaje národních účtů v národním konceptu.

zaměstnanec. Uvedený postup našel odraz v růstu průměrných nákladů práce na zaměstnanec. Oslabení koruny se projevilo v přechodném poklesu nákladů práce v EUR v roce 2009.

Podle českých právních norem je mzda a plat odměnou za práci. Na rozdíl od většiny evropských zemí sociální situace zaměstnanec a jeho domácnosti není součástí ceny práce, řeší ji veřejné rozpočty. Obdobně jsou v ČR z nákladů práce vyvedeny náklady na výchovu a odměnu učňů, které v rozhodující většině kryje stát. Podle posledního šetření nákladů práce zemí EU za rok 2008 si česká struktura nákladů práce udržuje nízká plnění v pracovních nákladových položkách ostatních osobních výdajů a nákladů a sociálních požitků (náklady, které nevyplývají ze zákonných norem a jsou výsledkem kolektivního vyjednávání nebo rozhodnutí zaměstnavatele) a absentují náklady práce učňů. Skladba českých nákladů práce umožňuje podle výsledků posledního celoevropského šetření v roce 2008 jejich nižší úroveň o zhruba 5 % ve srovnání se standardní průměrnou evropskou strukturou.

V období ekonomické krize úplné náklady práce změnila svoji tradiční strukturu. V roce 2008 se podíl přímých nákladů zvýšil o zhruba 1 p. b., ze 70,5 % na 71,5 % s trendem mírného růstu v dalších letech (71,9 % v roce 2011).

Podle dostupných údajů obdobný růst nákladů práce probíhal při nižší dynamice a při zvyšování podílu mezd a platů v krizových letech 2008-2011 i v ostatních zemích EU. Z evropského růstového trendu se vymykaly pouze pobaltské státy a Maďarsko, země silně zasažené hospodářskou a finanční krizí.²

V krizových letech se ve struktuře nákladů práce střetávaly protichůdné procesy. Českým zaměstnavatelům pomohlo snížení sazby pojistného pro případ nemoci a invalidity placeného zaměstnavatelem od roku 2009 (-1 % mzdy). Na druhé straně se objevila nová nákladová položka náhrady mzdy při pracovní neschopnosti z titulu nemoci.³ Její výplata však dosahovala v průměru 0,3 % vyplacených mezd. Tlak na zvyšování mezd, a tím i nákladů práce po roce 2009 oslabilo vedle „strachu o zaměstnání“ i nižší zdanění práce na straně zaměstnanec. Podle údajů o úplných nákladech práce zaměstnavatelé v ČR na první krizové signály ve II. pololetí 2008 reagovali snížením „dobrovolných“ plnění zaměstnancům, tj. výdajů neurčených zákonnými normami v oblasti nepřímých nákladů práce (sociálních požitků a ostatních sociálních výdajů). Jejich podíl na průměrných úplných nákladech práce se snížil ze zhruba 3 % na 2 %. Obdobný vývoj zaznamenaly i personální náklady. Proti trendu ekonomie nákladů práce však vystupovaly zvýšené výdaje na propouštění. Podíl odstupného se např. zvýšil z 0,5 % v roce 2007 na 0,9 % v roce 2009.

Rychlá apreciacie Kč vůči EUR a USD má za následek vysoké tempo růstu českých nákladů práce na mezinárodních trzích. Meziroční přírůstky nákladů práce v EUR byly v hodnoceném období zhruba 2x vyšší než v Kč, stejné proporce však platily i pro produktivitu práce. Změkčení národních měn evropských zemí mimo Eurozónu v krizovém roce 2009 vč. české koruny umožnil českým podnikům na evropských a dolarových trzích konkurovat nižšími náklady práce. Jestliže návrat Kč k zhodnocování vůči EUR v roce 2010 tuto výhodu na evropských trzích smazal, potom v důsledku posilování USD na dolarových trzích výhodné postavení ještě v roce 2010 zůstalo, k přechodnému návratu zpevnění Kč vůči USD došlo až v roce 2011. Uvedený vliv však byl s ohledem na nízký podíl práce na nákladech minimální.

Přes vysokou dynamiku nákladů práce si české podniky udržují i v podmínkách ekonomické krize výrazný odstup od vyšší úrovně vyspělých tradičních tržních ekono-

² V době zpracování v databázi Eurostatu chyběla data za Itálii, Řecko a Estonsko.

³ Položka se v nákladech práce vyskytovala již před rokem 2009. Její plnění však bylo dobrovolné, vyplývalo z kolektivního vyjednávání nebo z rozhodnutí zaměstnavatele.

mik EU. Konkurenční výhody z nízké české úrovně, zejména v průmyslu, se budou realizovat ještě po delší časové období. Proces přibližování cenové a výdělkové hladiny ke standardním proporcím vnitřního jednotného evropského trhu a apreciacie kurzu Kč vůči EUR, který se projevuje v rychlejším růstu nákladů práce, bude dlouhodobý a podnikatelské subjekty mají dostatek prostoru pro eliminaci nepříznivých dopadů zvyšováním produktivity práce.

ČR historicky patří ke státům s vyšším stupněm sociální solidarity, tj. s vyšším objemem povinných příspěvků zaměstnavatelů a zaměstnanců do centralizovaných sociálních fondů, konkrétně na důchodové zabezpečení a v jeho rámci nemocenské pojištění, politiku zaměstnanosti a zdravotní zabezpečení. Vysoké „zdanění“ práce v ČR odráží vysoké standardy sociálního a zdravotního zabezpečení při nízké výdělkové hladině. Podíl sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnavateli na úplných nákladech práce klesl z 27,9 % v roce 2005 na 27,6 % v roce 2009 a na 27,3 % v roce 2011.⁴ Výši svých odvodů do centralizovaných solidárních fondů sociálního zabezpečení (vč. zdravotního) se ČR řadí mezi evropské země s kontinentálním modelem sociálně tržní ekonomiky. Relativně vysoký podíl sociálního pojištění kompenzuje na straně zaměstnance nízká váha daně z příjmu (ve srovnání s ostatními zeměmi EU), která se pohybuje mezi 10 % průměrného výdělku v roce 2006 až 12 % v roce 2011. Tento moment snižuje výši výdělku, a tím i výši nákladů práce.⁵

V hospodářské krizi zřetelně vystoupila nevybilancovanost mezi příjmy sociálního a zdravotního pojištění a zákonným plněním a vysoká citlivost obou systémů na cyklický vývoj ekonomiky. Pokles zaměstnanosti s projevem v nižších přírůstcích objemu vyplacených mezd a platů⁶ spolu s vyšší četností odchodů do důchodu (osobní alternativa seniorů řešení nezaměstnanosti) se odrazily v rostoucím deficitu „důchodového účtu“. Objem vyplacených důchodů v roce 2009 jednorázově vzrostl o 8,5 %, v roce 2010 o 2 % a v roce 2011 o dalších 6 %. Obdobnou situaci lze po roce 2008 sledovat i ve schodku rozpočtů zdravotních pojišťoven. Další snižování zaměstnanosti a ceny práce, ze které je sociální pojištění odvozeno, a případné snížení sazeb pojistného prohloubí deficit financování solidárního sociálního a zdravotního zabezpečení.

Podíl práce na nákladech

Podíl práce na nákladech v přepočtu na pracovníka se postupně v době konjunktury snižoval na zhruba 21 % v roce 2007, aby v krizových letech vzrostl na úroveň okolo 23 %, v roce 2011 klesl na 22 %. Spolu se slovenským podílem je nejnižší v rámci EU. Ostatní tranzitní ekonomiky s levnou prací se pohybují v intervalu 25-26 % a zavedené tržní ekonomiky s vyrovnanými cenovými relacemi kolem 33 % a výše.

Zásah do zdanění práce má pro české podniky minimální dopad. Např. při snížení zdanění práce o 1 % vyplacené mzdy zvýší zisk o 0,2 %, z toho v průmyslu o 0,1 %, ve stavebnictví o 0,2 % a v komerčních službách o 0,4 %. Na druhé straně nižší zdanění práce zvýší deficit veřejných rozpočtů v řádech mld.

Výrazně nižší pracovní nákladová hladina vůči nejvyspělejším státům EU umožňuje českým exportérům využívat cenové konkurence nebo dosahovat vyšší míry zisku. Nízké pracovní náklady stále motivují příliv zahraničního kapitálu. Koncepce

⁴ Snížení sazby pojistného hrazeného zaměstnavatelem z 35 % objemu vyplacených mezd na 34 % od roku 2009.

⁵ Snížení čistého výdělku ve střednědobém horizontu vyvolá vyrovnání dynamiky s hrubým výdělkem.

⁶ V letech 2008-2011 vzrostl objem náhrad zaměstnanců o 0,5 %, z toho mezd a platů o 0,7 %. Inkasované důchodové pojistné v letech 2009 a 2010 bylo pod úrovní roku 2008, teprve v roce 2011 dosáhlo 102,5 % roku 2008.

nízké ceny práce v ČR, tj. udržování nízkých nákladů práce při jejich minimálním podílu na nákladech, však nestimuluje substituci práce kapitálem a může vést k postupné dekvalifikaci pracovních sil a ztrátě konkurenceschopnosti.

Jednotkové náklady práce

České jednotkové náklady práce v národní cenové hladině se v období konjunktury stabilizovaly kolem 50 %, tj. zhruba 7 p. b. pod průměrem EU. V krizových letech vzrostly na zhruba 51 %, resp. 52 % v roce 2011. Zhruba 7bodový rozdíl vůči průměru EU si však zachovaly.

České podniky mimo domácí trh zatím mají možnost využívat podhodnoceného měnového kurzu a nízké cenové hladiny v ČR. V zahraničí prodávají svoji produkci za cenu na trhu realizace při nákladech, vč. nákladů práce, v nižší tuzemské cenové hladině. Paritní jednotkové náklady práce se tak pohybují pod průměrem EU. Pro jejich růst je rozhodující apreciacie Kč a růst relativní cenové hladiny. Jednotkové náklady práce v paritě kupní síly rychle konvergují ke své úrovni v národní cenové hladině. Uvedený trend vyplývá z doznívání měnového polštáře.

Do vyrovnání národní cenové hladiny se zeměmi EU mají české podniky malé možnosti tento vývoj zvrátit, české jednotkové náklady práce v PPS budou dále vykazovat růst směrem k jejich úrovni v národní cenové hladině. Jedinou obranou je přechod na produkci sofistikovaného zboží a služeb, což přepokládá využití kvalifikované práce. Otázkou však zůstává výstup ekonomické krize. V minulosti oživení a následnou konjunkturu přinášeli producenti nových produktů vybavení novými produktivnějšími technologiemi. Nízká cena práce a její minimální podíl na nákladech však české podniky nestimuluje k substituci práce kapitálem.

V důsledku rigidity pracovněprávních vztahů a mezd se pokles ekonomického výkonu odrazil v růstu jednotkových nákladů práce v celé EU. Americké jednotkové náklady práce si však udržely v národní cenové hladině svoji konstantní úroveň. Pokles kurzu EUR a posílení USD po roce 2008 přinesly růst cenové hladiny USA ve srovnání s EU s relativním zdražováním americké práce ve srovnání s evropskými, a tím i českými proporcemi.

Z mezinárodního srovnání vyplývá, že české jednotkové náklady práce v evropské cenové hladině trvale patří mezi nejnižší v rámci EU. V letech konjunktury se v paritě kupní síly pohybovaly mírně nad 1/2 průměrné úrovně EU s tendencí růstu v závislosti na konvergenci české cenové hladiny k evropské. Výraznou změnu proporce přinesl rok 2008, kdy jednotkové náklady práce v PPS skokově vzrostly na zhruba 2/3 evropského standardu. Důvodem nebylo porušení relací růstu ceny práce a produktivity, nýbrž jednorázový a prudký vzestup srovnatelné cenové hladiny, která mezi léty 2008 a 2009 vzrostla o 11 p. b. z 62 % na 73 %. Tento pohyb odrážel vysokou inflaci v roce 2008 (6,3 %, tj. vyšší inflační diferenciál oproti Eurozóně o 3 p. b.) se souběžnou apreciací Kč vůči EUR (10 %). Pokles jednotkových nákladů práce v PPS v roce 2009 vyplynul z krátkodobé depreciace Kč a byl přechodný.

Před podnikatelskými subjekty stojí problém harmonizace pohybu produktivity a ceny práce. Při dnes dosažené 77 % srovnatelné cenové hladině k EU by již měli sociální partneři při mzdových vyjednáváních přihlížet nejen k vývoji inflace a produktivity v tuzemsku, ale i k pohybu ceny práce a jejího využití v konkurenčních ekonomikách a k vývoji cenové hladiny, která odráží pohyb kurzu Kč a inflačního diferenciálu. Eliminace důsledků procesu přechodu na úroveň a strukturu světových cen předpokládá uplatnění vyššího řádu inovací.

A.

**Úplné náklady práce v ČR,
zdanění a veřejné rozpočty
2006-2011**

Metodické poznámky

Statistika práce běžně sleduje náklady práce za zaměstnance, popř. na odpracovanou hodinu. Zdrojem dat o výši a struktuře nákladů, které zaměstnavatel vynakládá na zaměstnance, jsou:

- úplné náklady práce šetřené Českým statistickým úřadem za ČR,
- náklady práce (labour costs) sledované Eurostatem za země EU,
- náklady práce sledované OECD v rámci mezinárodní komparace zdanění práce, za její členské země.

Definice úplných nákladů práce a jejich struktury tak, jak je sleduje ČSÚ, je odvozená od metodiky Eurostatu, zejména od nařízení Rady (ES) č. 530/1999 o strukturální statistice výdělků a nákladů práce, od nařízení Komise (ES) č. 1737/2005, kterým se mění nařízení Komise (ES) č. 1726/1999, pokud jde o definici a předávání informací o nákladech práce a od nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 295/2008 o strukturální statistice podniků.

Data zveřejňovaná Eurostatem jsou kolekcí šetření národních statistických služeb na bázi jednotné metodiky, což zajišťuje jejich mezinárodní srovnatelnost. Mimo jiné to znamená, že u všech lze předpokládat stejnou kvalitu z hlediska přesnosti odhadu. Dílčí rozdíly vyplývají z rozdílu pracovněprávní legislativy a z praxe národních statistických služeb. Všechny údaje za ČR ve statistice práce Eurostatu pocházejí z jednoho jediného šetření - Úplné náklady práce Českého statistického úřadu.

Základní rozdíly ve výstupech šetření ČSÚ a Eurostatu:

- ČSÚ provádí šetření každý rok, Eurostat jednou po 4 letech; roční údaje uváděné Eurostatem jsou odhady (mimo ČR),
- šetření Eurostatu sleduje náklady práce v odvětvích průmyslu a služeb; ČSÚ sleduje úplné náklady práce za všechna odvětví,
- české pracovní právo definuje mzdu jako odměnu za práci, z tohoto důvodu do mezd a platů (přímých nákladů práce) ČSÚ nezahrnuje sociální požitky, které jsou součástí sociálních nákladů a výdajů; Eurostat tato plnění uvádí ve mzdách a platech.

Rozdíly ve výkaznictví ČSÚ a Eurostatu ilustrují tabulky č. 4 a 5.

Pro vyšší srozumitelnost v přehledu za země EU bulletin vyžívá českých termínů:

- přímé náklady práce - vyplacené mzdy a platy (D 11 v metodice ESA 95)
- nepřímé náklady - sociální náklady a výdaje zaměstnavatele, personální náklady, daně a dotace (D 12, D 2, D 3, D 4, D 5 v metodice ESA 95).

Publikace OECD (Taxing Wages) obsahují informace o výši a podílu zákonně stanovených odvodů zaměstnavatelů do sociálních fondů na nákladech práce a o míře a struktuře daňového zatížení mezd zaměstnanců. Statistika se omezuje na národní ekonomiku a strukturu domácností. Šetření se týká pouze členských států, tj. chybí země EU, které nejsou v OECD. Podrobné údaje o zdanění práce statistiky Eurostatu neobsahují.

A - Úplné náklady práce v ČR, zdanění a veřejné rozpočty 2006-2011

1. Měsíční úplné náklady práce v ČR v Kč na osobu v Kč v metodice ročních šetření ČSÚ

položka	úroveň v Kč						přírůstek v % 2011/2006	roční přírůstek v % 2011/2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Přímé náklady (mzdy a platy)	20 540	21 854	23 223	23 305	23 949	24 439	19	4
Nepřímé náklady celkem:	8 401	9 166	9 245	9 284	9 469	9 566	14	3
sociální požitky	561	670	499	413	534	430	-23	-5
sociální výdaje	7 513	8 132	8 027	8 568	8 667	8 865	18	3
personální náklady	385	413	421	371	647	330	-14	-3
daně a dotace	-58	-49	-42	-68	-79	-59	2	0
Úplné náklady práce celkem	28 941	31 020	32 468	32 589	33 418	34 005	17	3

Pramen: ČSÚ: Úplné náklady práce, 2006, kód: 3112-07, 2007, kód: 3112-08, 2008, kód: w-3112-09, 2009, kód: w-3112-10, 2010, kód: e-3112-11, a 2011, kód: e-3112-12, dostupné na http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/3112-12-r_2012, přístup březen 2013, výpočet VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: odvětví OKEČ A - O do roku 2008, od roku 2009 CZ-NACE A - S, **sociální požitky** - příspěvky na stravování a bydlení, příspěvky do sociálních fondů a odb. organizací, služební vozy sloužící také k soukromým účelům, výrobky firmy poskytované zaměstnancům se slevou ap.; **sociální výdaje** - ze zákona povinné pojistné na nemoc. a důchod. pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (nezahrnují se částky odečtené ze mzdy zaměstnanců); **personální náklady** - náklady na nábor zaměstnanců, na školení, pracovní oděv aj.; **daně a dotace** - dotace na pracovní sílu, daně související se zaměstnáváním lidí

2. Hodinové úplné náklady práce v ČR na osobu v Kč a placené hodiny za měsíc v metodice ročních šetření ČSÚ

položka	úroveň v Kč						přírůstek v % 2011/2006	roční přírůstek v % 2011/2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Přímé náklady (mzdy a platy)	142,1	152,5	160,0	161,6	163,8	167,0	17,5	3,3
Nepřímé náklady celkem:	58,1	63,9	63,7	64,4	64,7	65,4	12,5	2,4
sociální požitky	3,9	4,7	3,4	2,9	3,7	2,9	-24,2	-5,4
sociální výdaje	52,0	56,7	57,6	59,4	59,3	60,6	16,5	3,1
personální náklady	2,7	2,9	2,9	2,6	2,4	2,3	-15,4	-3,3
daně a dotace	-0,4	-0,3	-0,3	-0,5	-0,5	-0,4	0,0	0,0
Úplné náklady práce celkem	200,2	216,4	223,7	226,0	228,5	232,3	16,0	3,0

Pramen: ČSÚ: Úplné náklady práce, 2006, kód: 3112-07, 2007, kód: 3112-08, 2008, kód: w-3112-09, 2009, kód: w-3112-10, 2010, kód: e-3112-11, a 2011, kód: e-3112-12, dostupné na http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/3112-12-r_2012, přístup březen 2013, výpočet VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: odvětví OKEČ A - O do roku 2008, od roku 2009 CZ-NACE A - S, **sociální požitky** - příspěvky na stravování a bydlení, příspěvky do sociálních fondů a odb. organizací, služební vozy sloužící také k soukromým účelům, výrobky firmy poskytované zaměstnancům se slevou ap.; **sociální výdaje** - ze zákona povinné pojistné na nemoc. a důchod. pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (nezahrnují se částky odečtené ze mzdy zaměstnanců); **personální náklady** - náklady na nábor zaměstnanců, na školení, pracovní oděv aj.; **daně a dotace** - dotace na pracovní sílu, daně související se zaměstnáváním lidí

3. Struktura úplných nákladů práce v ČR v % v metodice ročních šetření ČSÚ

položka	%						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Přímé náklady (mzdy a platy)	70,97	70,45	71,53	71,50	71,67	71,87	0,90
Nepřímé náklady celkem:	29,03	29,55	28,47	28,50	28,33	28,13	-0,90
sociální požitky	1,94	2,16	1,54	1,27	1,60	1,26	-0,68
sociální výdaje	25,96	26,22	25,76	26,30	25,94	26,07	0,11
personální náklady	1,33	1,33	1,30	1,14	1,04	0,97	-0,36
daně a dotace	-0,20	-0,16	-0,13	-0,21	-0,24	-0,17	0,03
Úplné náklady práce celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Pramen: ČSÚ: Úplné náklady práce, 2006, kód: 3112-07, 2007, kód: 3112-08, 2008, kód: w-3112-09, 2009, kód: w-3112-10, 2010, kód: e-3112-11, a 2011, kód: e-3112-12, dostupné na: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/3112-12-r_2012, přístup březen 2013, výpočet VÚPSV, v.v.i.

4. Struktura úplných nákladů práce v ČR bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření ČSÚ

položka	%						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Přímé náklady (mzdy a platy)	70,95	70,43	71,51	71,48	71,66	71,86	0,91
Nepřímé náklady celkem:	29,05	29,57	28,49	28,52	28,34	28,14	-0,91
sociální výdaje a náklady	27,89	28,37	27,29	27,56	27,53	27,32	-0,57
ostatní náklady	1,15	1,20	1,19	0,95	0,81	0,82	-0,33
Úplné náklady práce celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Pramen: ČSÚ: Úplné náklady práce, 2006, kód: 3112-07, 2007, kód: 3112-08, 2008, kód: w-3112-09, 2009, kód: w-3112-10, 2010, kód: e-3112-11, a 2011, kód: e-3112-12, dostupné na: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/3112-12-r_2012, ČSÚ: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. - 4. čtvrtletí 2006, kód: 3106-06, 2007, kód: 3106-07, 2008, kód: 3106-08, Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 4. čtvrtletí 2009, kód: w-3106-09, Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2010, kód: w-3106-10, Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 4. čtvrtletí 2011, kód: e-3106-11, dostupné na: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/3106-12-q4_2012, přístup březen 2013, výpočty VÚPSV, v.v.i.

Poznámky: sociální výdaje a náklady - sociální výdaje zaměstnavatele celkem a sociální požitky; ostatní náklady - personální náklady a dotace a sankce na zaměstnávání

5. Struktura úplných nákladů práce v ČR bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření Eurostatu

položka	%						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Přímé náklady (mzdy a platy)	72,8	72,5	73,7	73,0	73,1	73,0	0,2
Nepřímé náklady celkem:	27,1	27,5	26,3	27,0	26,9	27,0	-0,1
sociální výdaje	26,0	26,9	-	-	-	-	-
ostatní	1,10	0,60	-	-	-	-	-
Úplné náklady práce celkem	100	100	100	100	100	100	0

Pramen: Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs - Structure of labour costs, dostupné na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database, březen 2013, výpočty VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: odvětví NACE C - O (bez zemědělství a rybolovu, NACE A - B) za roky 2006-2007 (Structure of labour costs (%) - Nace Rev. 1.1). Od roku 2008 Structure of labour costs (%) - Nace Rev. 2 B-S_X_O; přímé náklady zahrnují sociální požitky

Náklady práce v EU

1. Měsíční náklady práce v EU v EUR, národní cenová hladina

	úroveň v eurech						přírůstek v % 2011/2006	roční přírůstek v % 2011/2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Belgie	3 814,0	3 965,7	4 195,0	4 305	4 426	4 552	19,3	3,6
Bulharsko	249,0	287,4	375,0	416	441	:	-	-
Česká republika	1 030,6	1 126,2	1 323,0	1 297	1 380	1 453	41,0	7,1
Dánsko	4 221,6	4 381,0	4 564,0	4 777	4 932	5 042	19,4	3,6
Německo	3 819	3 853,0	3 846,0	3 938	3 954	4 084	6,9	1,4
Estonsko	827,1	994,5	1 134,2	-	-	-	-	-
Irsko	-	-	-	4 098	4 008	3 989	-	-
Řecko	-	-	-	2 516	-	-	-	-
Španělsko	2 196,7	2 283,8	2 808,0	2 932	2 974	3 034	38,1	6,7
Francie	-	-	-	4 149	4 256	4 386	-	-
Kypr	2 276,9	2 368,4	2 516,2	-	-	-	-	-
Lotyšsko	552,4	719,4	885,0	861	816	819	48,3	8,2
Litva	636,6	759,7	848,0	847	818	843	32,4	5,8
Lucembursko	4 658,0	4 817,0	4 563,0	4 650	4 769	4 895	5,1	1,0
Maďarsko	994,8	1 104,3	1 164,0	1 040	1 028	1 078	8,4	1,6
Malta	1 340,6	1 370,6	1 452,0	1 429	-	-	-	-
Nizozemsko	-	-	4 203,0	4 337	4 445	4 543	-	-
Rakousko	3 782,0	3 847,0	3 847,0	3 955	4 009	-	-	-
Polsko	878,4	983,2	1 116,0	965	1 084	1 111	26,5	4,8
Portugalsko	1 734,6	1 788,4	1 853,7	1 790	1 832	1 855	6,9	1,4
Rumunsko	434,2	548,7	-	618	633	-	-	-
Slovensko	1 772,5	1 871,0	1 962,0	2 000	2 087	2 127	20,0	3,7
Slovensko	711,4	842,3	-	1 096	1 135	1 207	69,7	11,2
Finsko	3 598,0	3 687,0	3 716,0	3 878	3 940	4 034	12,1	2,3
Švédsko	4 242,0	4 337,5	4 428,0	4 136	4 703	4 992	17,7	3,3
Spojené království	3 498,5	3 584,5	-	2 870	2 917	2 875	-17,8	-3,8

Pramen: Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database, květen 2013, výpočty VÚPSV, v.v.i

Poznámka: roky 2006-2007 odvětví NACE C - O (průmysl a služby bez zemědělství a rybolovu); roky 2008 - 2011 Nace Rev. 2 B-S_X_O; data za Itálii nejsou k dispozici

2. Hodinové náklady práce v EU v EUR, národní cenová hladina

	úroveň v eurech						přírůstek v % 2011/2006	roční přírůstek v % 2011/2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Belgie	30,43	31,64	32,92	33,78	34,73	35,72	17,4	3,3
Bulharsko	1,71	1,96	2,57	2,9	3,11	:	-	-
Česká republika	7,14	7,86	9,15	9,01	9,44	9,92	38,9	6,8
Dánsko	31,81	33,29	34,56	36,53	37,5	38,35	20,6	3,8
Německo	27,4	27,6	27,9	28,6	28,7	29,6	8,0	1,6
Estonsko	5,49	6,6	7,61	-	-	-	-	-
Irsko	-	-	28,89	26,25	25,69	25,82	-	-
Řecko	-	-	-	17	-	-	-	-
Španělsko	16,15	16,86	19,39	20,54	20,73	21,18	31,1	5,6
Francie	-	-	-	31,64	32,57	33,58	-	-
Itálie	-	-	25,1	-	-	-	-	-
Kypr	13,13	13,59	14,56	-	-	-	-	-
Lotyšsko	3,58	4,68	5,88	5,8	5,41	5,43	51,7	8,7
Litva	4,27	5,06	5,87	5,71	5,46	5,62	31,6	5,6
Lucembursko	32,39	33,3	30,96	32,17	32,87	33,72	4,1	0,8
Maďarsko	6,52	7,39	7,84	7,04	6,85	7,17	10,0	1,9
Malta	8,82	9,27	8,64	8,76	-	-	-	-
Nizozemsko	-	-	29,75	30,45	31,46	31,92	-	-
Rakousko	25,89	26,19	26,39	27,91	28,22	-	-	-
Polsko	6,28	7,03	7,79	6,97	7,76	7,95	26,6	4,8
Portugalsko	12,13	12,51	12,97	12,52	13,01	13,01	7,3	1,4
Rumunsko	2,82	3,55	-	4,05	4,12	-	-	-
Slovinsko	12,09	12,71	13,9	14,32	14,66	14,9	23,2	4,3
Slovensko	5,15	6,15	-	7,93	8,03	8,54	65,8	10,6
Finsko	26,64	27,31	27,09	28,27	28,73	29,41	10,4	2,0
Švédsko	30,21	30,89	31,64	29,54	33,6	36,42	20,6	3,8
Spojené království	22,81	23,37	-	19,28	19,58	19,31	-15,3	-3,3

Pramen: Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database, květen 2013, výpočty VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: roky 2006-2007 odvětví NACE C - O (průmysl a služby bez zemědělství a rybolovu); roky 2008-2011 Nace Rev. 2 B-S_X_O;

3. Odpracované hodiny za měsíc v EU

	měsíc/hodiny						přírůstek v % 2011/2006	roční přírůstek v % 2011/2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Belgie	125,3	125,3	127,4	127,4	127,4	127,4	1,7	0,3
Bulharsko	145,6	146,6	145,9	143,4	141,8	-	-	-
Česká republika	144,3	143,3	144,6	144,0	146,2	146,5	1,5	0,3
Dánsko	132,7	131,6	132,1	130,8	131,5	131,5	-0,9	-0,2
Německo	139,4	139,6	137,8	137,7	137,8	138,0	-1,0	-0,2
Estonsko	150,7	150,7	149,0	-	-	-	-	-
Irsko	-	-	-	156,1	156,0	154,5	-	-
Řecko	-	-	-	148,0	-	-	-	-
Španělsko	136,0	135,5	144,8	142,7	143,5	143,2	5,3	1,0
Francie	-	-	-	131,1	130,7	130,6	-	-
Kypr	173,4	174,3	172,8	-	-	-	-	-
Lotyšsko	154,3	153,7	150,5	148,4	150,8	150,8	-2,3	-0,5
Litva	149,1	150,1	144,5	148,3	149,8	150,0	0,6	0,1
Lucembursko	143,8	144,7	147,4	144,5	145,1	145,2	0,9	0,2
Maďarsko	152,6	149,4	148,5	147,7	150,1	150,3	-1,5	-0,3
Malta	152,0	147,9	168,1	163,1	-	-	-	-
Nizozemsko	-	-	141,3	142,4	141,3	142,3	-	-
Rakousko	146,1	146,9	145,8	141,7	142,1	-	-	-
Polsko	139,9	139,9	143,3	138,5	139,7	139,7	-0,1	0,0
Portugalsko	143,0	143,0	142,9	143,0	140,8	142,6	-0,3	-0,1
Rumunsko	154,0	154,6	-	152,6	153,6	-	-	-
Slovinsko	146,6	147,2	141,2	139,7	142,4	142,8	-2,6	-0,5
Slovensko	138,1	137,0	-	138,2	141,3	141,3	2,3	0,5
Finsko	135,1	135,0	137,2	137,2	137,1	137,2	1,6	0,3
Švédsko	140,4	140,4	139,9	140,0	140,0	137,1	-2,4	-0,5
Spojené království	153,4	153,4	-	148,9	149,0	148,9	-2,9	-0,6

Pramen: Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database, květen 2013, výpočty VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: roky 2006-2007 odvětví NACE C - O (průmysl a služby bez zemědělství a rybolovu); roky 2008-2011 Nace Rev. 2 B-S_X_O; data za Itálii nejsou k dispozici

4. Struktura nákladů práce států EU v %

	položka	podíl v %							přírůstek v p. b. 2011-2006
		2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Belgie	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	71,0	70,4	72,7	72,4	72,0	72,0	1,0	
	Nepřímé náklady celkem:	29,0	29,6	27,3	27,6	28,0	28,0	-1,0	
	sociální výdaje	29,6	30,2	-	-	-	-	-	
	ostatní	-0,6	-0,6	-	-	-	-	-	
Bulharsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	78,3	79,7	81,6	83,2	83,9	83,9	-	
	Nepřímé náklady celkem:	21,7	20,3	18,4	16,8	16,1	16,1	-	
	sociální výdaje	21,2	20,2	-	-	-	-	-	
	ostatní	0,5	0,1	-	-	-	-	-	
Česká republika	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	72,8	72,5	73,7	73,0	73,1	73,0	0,2	
	Nepřímé náklady celkem:	27,1	27,5	26,3	27,0	26,9	27,0	-0,1	
	sociální výdaje	26,0	26,9	-	-	-	-	-	
	ostatní	1,1	0,6	-	-	-	-	-	
Dánsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	87,0	87,0	87,8	86,9	87,1	86,9	-0,1	
	Nepřímé náklady celkem:	13,0	13,0	12,2	13,1	12,9	13,1	0,1	
	sociální výdaje	11,8	12,3	-	-	-	-	-	
	ostatní	1,2	0,7	-	-	-	-	-	
Německo	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	75,1	75,5	78,0	77,9	77,9	77,8	2,7	
	Nepřímé náklady celkem:	24,9	24,5	22,0	22,1	22,1	22,2	-2,7	
	sociální výdaje	24,5	24,1	-	-	-	-	-	
	ostatní	0,4	0,4	-	-	-	-	-	
Estonsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,6	73,6	-	-	-	-	-	
	Nepřímé náklady celkem:	26,4	26,4	-	-	-	-	-	
	sociální výdaje	25,1	25,1	-	-	-	-	-	
	ostatní	1,4	1,4	-	-	-	-	-	
Irsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	-	-	85,9	85,0	86,5	87,4	-	
	Nepřímé náklady celkem:	-	-	14,1	15,0	13,5	12,6	-	
	sociální výdaje	-	-	-	-	-	-	-	
	ostatní	-	-	-	-	-	-	-	

pokračování tabulky

	položka	podíl v %					přírůstek v p.b. 2011-2006
		2006	2007	2008	2009	2010	
Řecko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	-	-	-	79,4	-	-
	Nepřímé náklady celkem:	-	-	-	20,6	-	-
	sociální výdaje	-	-	-	-	-	-
	ostatní	-	-	-	-	-	-
Španělsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,8	73,8	73,9	73,4	73,7	73,7
	Nepřímé náklady celkem:	26,2	26,2	26,2	26,6	26,3	26,3
	sociální výdaje	24,7	24,7	-	-	-	-
	ostatní	1,5	1,6	-	-	-	-
Francie	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	-	-	-	66,8	66,6	66,3
	Nepřímé náklady celkem:	-	-	-	33,2	33,4	33,7
	sociální výdaje	-	-	-	-	-	-
	ostatní	-	-	-	-	-	-
Itálie	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	-	-	72,2	-	-	-
	Nepřímé náklady celkem:	-	-	27,8	-	-	-
	sociální výdaje	-	-	-	-	-	-
	ostatní	-	-	-	-	-	-
Kypr	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	86,0	86,0	-	-	-	-
	Nepřímé náklady celkem:	14,0	14,0	-	-	-	-
	sociální výdaje	14,0	14,0	-	-	-	-
	ostatní	0,0	0,0	-	-	-	-
Lotyšsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	78,8	78,9	79	78,4	79,1	79,1
	Nepřímé náklady celkem:	21,2	21,1	21	21,6	20,9	20,9
	sociální výdaje	20,7	20,6	-	-	-	-
	ostatní	0,5	0,5	-	-	-	-
Litva	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	72,6	72,5	72,1	71,6	72,2	72,4
	Nepřímé náklady celkem:	27,3	27,5	27,9	28,4	27,8	27,6
	sociální výdaje	27,1	27,3	-	-	-	-
	ostatní	0,2	0,2	-	-	-	-

pokračování tabulky

	položka	podíl v %							přírůstek v p.b. 2011-2006
		2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Lucembursko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	84,7	84,7	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	1,3
	Nepřímé náklady celkem:	15,3	15,3	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	-1,3
	sociální výdaje	14,7	14,7	-	-	-	-	-	-
	ostatní	0,6	0,6	-	-	-	-	-	-
Maďarsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	69,4	70,5	70,5	71,8	74,4	74,4	74,4	5,0
	Nepřímé náklady celkem:	30,6	29,5	29,5	28,2	25,6	25,6	25,6	-5,0
	sociální výdaje	26,5	26,5	-	-	-	-	-	-
	ostatní	4,1	3,0	-	-	-	-	-	-
Malta	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	-	-	91,2	91,1	-	-	-	-
	Nepřímé náklady celkem:	-	-	8,8	8,9	-	-	-	-
	sociální výdaje	-	-	-	-	-	-	-	-
	ostatní	-	-	-	-	-	-	-	-
Nizozemsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	-	-	76,9	76,9	76,6	76,4	76,4	-
	Nepřímé náklady celkem:	-	-	23,1	23,1	23,4	23,6	23,6	-
	sociální výdaje	-	-	-	-	-	-	-	-
	ostatní	-	-	-	-	-	-	-	-
Rakousko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,4	73,8	74,1	73,6	73,8	-	-	-
	Nepřímé náklady celkem:	26,6	26,2	25,9	26,4	26,2	-	-	-
	sociální výdaje	23,9	23,5	-	-	-	-	-	-
	ostatní	2,7	2,7	-	-	-	-	-	-
Polsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	-	-	77,3	-	-	-	-	-
	Nepřímé náklady celkem:	-	-	22,7	-	-	-	-	-
	sociální výdaje	-	-	-	-	-	-	-	-
	ostatní	-	-	-	-	-	-	-	-
Portugalsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	79,8	79,8	-	80,9	80,9	80,9	80,9	1,1
	Nepřímé náklady celkem:	20,2	20,2	-	19,1	19,1	19,1	19,1	-1,1
	sociální výdaje	19,2	19,2	-	-	-	-	-	-
	ostatní	1,0	1,0	-	-	-	-	-	-

pokračování tabulky

	položka	podíl v %						přírůstek v p.b. 2011-2006
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Rumunsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	72,5	73,5	-	75,9	76,8	-	-
	Nepřímé náklady celkem:	27,5	26,5	-	24,1	23,2	-	-
	sociální výdaje	25,8	25,1	-	-	-	-	-
	ostatní	1,7	1,5	-	-	-	-	-
Slovinsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	82,3	82,5	84,5	85,6	85,7	86,0	3,7
	Nepřímé náklady celkem:	17,7	17,5	15,5	14,4	14,3	14,0	-3,7
	sociální výdaje	13,7	14,1	-	-	-	-	-
	ostatní	4,1	3,4	-	-	-	-	-
Slovensko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	75,0	74,9	-	74,3	74,5	74,1	-0,9
	Nepřímé náklady celkem:	25,0	25,1	-	25,7	25,5	25,9	0,9
	sociální výdaje	24,2	24,3	-	-	-	-	-
	ostatní	0,8	0,8	-	-	-	-	-
Finsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	78,3	78,5	77,2	77,6	77,9	77,8	-0,5
	Nepřímé náklady celkem:	21,7	21,5	22,8	22,4	22,1	22,2	0,5
	sociální výdaje	20,6	20,4	-	-	-	-	-
	ostatní	1,1	1,1	-	-	-	-	-
Švédsko	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	66,7	66,7	67,1	67,1	67,1	67,1	0,4
	Nepřímé náklady celkem:	33,3	33,3	32,9	32,9	32,9	32,9	-0,4
	sociální výdaje	30,5	30,5	-	-	-	-	-
	ostatní	2,8	2,8	-	-	-	-	-
Spojené království	Přímé náklady (mzdy a náhrady)	82,8	82,7	-	84,3	84,3	84,4	1,6
	Nepřímé náklady celkem:	17,2	17,3	-	15,7	15,7	15,6	-1,6
	sociální výdaje	14,8	14,9	-	-	-	-	-
	ostatní	2,4	2,4	-	-	-	-	-

Pramen: Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database, květen 2013, výpočty VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: roky 2006-2008 odvětví NACE C - O (průmysl a služby bez zemědělství a rybolovu); roky 2008, 2009, 2010 a 2011 Nace Rev. 2 B-S_X_O pouze v členění přímé a nepřímé náklady

Přímé náklady: mzdy a platy + sociální poplatky; nepřímé náklady: zákonné + ostatní, tj. ostatní sociální výdaje a náklady, personální náklady, daně a dotace

Příjmy a výdaje sociálního a zdravotního zabezpečení

1. Sazby pojistného v ČR

Ukazatel	měrná jednotka	rok	nemocenské pojistění	důchodové pojistění	příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	zdravotní pojistění	celkem
pojistné zaměstnanců placené:	zaměstnancem	2005-2008	1,1	6,5	0,4	4,5	12,5
	zaměstnavatelem		3,3	21,5	1,2	9,0	35,0
	celkem		4,4	28,0	1,6	13,5	47,5
	zaměstnancem	2009-2012	0,0	6,5	0,0	4,5	11,0
	zaměstnavatelem		2,3	21,5	1,2	9,0	34,0
	celkem		2,3	28,0	1,2	13,5	45,0

Pramen: Hóhne S. a kol.: *Bulletin No 27, Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů ČR 1990-2011*, VÚPSV, v.v.i. Praha 2012, dostupné na: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=bulletins&site=default>

2. Struktura zdanění mezd v %

země	položka		podíl z nákladů práce v %						přírůstek v p.b. 2011-2006
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Belgie	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,7	10,7	10,7	10,7	10,8	10,8	0,1
		zaměstnavatel	23,3	23,3	23,4	23,3	23,0	23,1	-0,2
	daň z příjmu	celkem	21,3	21,5	21,8	21,1	21,6	21,7	0,4
Česká republika	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	9,3	9,3	9,3	8,2	8,2	8,2	-1,1
		zaměstnavatel	25,9	25,9	25,9	25,4	25,4	25,4	-0,5
	daň z příjmu	celkem	7,4	7,7	8,2	8,3	8,6	8,9	1,5
Dánsko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	42,6	42,9	43,4	41,9	42,2	42,5	-0,1
		zaměstnavatel	10,6	10,6	10,5	10,3	10,7	10,7	0,1
	daň z příjmu	celkem	0,6	0,6	0,5	0,0	0,0	0,0	-0,6
Finsko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	30,1	30,2	30,1	29,1	27,9	27,9	-2,2
		zaměstnavatel	41,3	41,3	41,2	39,4	38,6	38,5	-2,8
	daň z příjmu	celkem	5,5	5,4	5,0	5,1	5,8	5,8	0,3
Francie	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	19,4	19,4	19,4	18,7	18,2	18,4	-1,0
		zaměstnavatel	19,3	18,9	19,2	18,6	18,0	18,5	-0,8
	daň z příjmu	celkem	44,1	43,7	43,5	42,4	42,0	42,7	-1,4
Irsko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	9,5	9,6	9,9	9,6	9,6	9,6	0,1
		zaměstnavatel	29,7	29,6	29,7	29,7	29,7	29,7	0,0
	daň z příjmu	celkem	10,9	9,9	9,9	9,9	9,9	10,0	-0,9
Itálie	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	50,2	49,2	49,3	49,2	49,3	49,4	-0,8
		zaměstnavatel	4,6	4,7	4,7	6,0	6,6	3,6	-1,0
	daň z příjmu	celkem	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	0,0
Itálie	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	8,8	7,9	8,5	12,9	13,0	13,5	4,7
		zaměstnavatel	23,1	22,3	22,9	28,6	29,3	26,8	3,7
	daň z příjmu	celkem	7,0	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	0,2
Itálie	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	24,3	24,3	24,3	24,3	24,3	24,3	0,0
		zaměstnavatel	13,9	14,4	15,0	15,0	15,4	16,1	2,2
	daň z příjmu	celkem	45,2	45,9	46,5	46,5	46,9	47,6	2,4

pokračování tabulky

země	položka		podíl z nákladů práce v %					přírůstek v p.b. 2011-2006		
			2006	2007	2008	2009	2010		2011	
Lucembursko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	12,3	12,6	10,6	10,9	10,9	11,7	-0,6	
		zaměstnavatel	11,9	11,9	11,9	10,3	10,3	11,0	11,0	-0,9
	daň z příjmu	celkem	36,5	37,5	35,9	34,0	34,0	36,0	36,0	-0,5
Maďarsko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,6	12,6	12,6	12,8	13,2	13,6	13,6	3,0
		zaměstnavatel	25,8	25,7	25,7	24,6	22,2	22,2	22,2	-3,6
	daň z příjmu	celkem	14,6	16,1	15,8	15,9	11,0	13,6	13,6	-1,0
Německo	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	51,0	54,4	54,1	53,4	46,4	49,4	49,4	-1,6
		zaměstnavatel	18,0	17,4	17,2	17,3	17,2	17,4	17,4	-0,6
	daň z příjmu	celkem	17,0	16,4	16,2	16,3	16,2	16,5	16,5	-0,5
Nizozemí	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	17,5	18,4	18,6	17,3	15,7	15,9	15,9	-1,6
		zaměstnavatel	52,5	52,2	52,0	50,9	49,1	49,8	49,8	-2,7
	daň z příjmu	celkem	19,7	18,6	17,4	13,8	14,1	14,0	14,0	-5,7
Polsko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	13,0	13,3	13,8	9,1	9,5	9,2	9,2	-3,8
		zaměstnavatel	11,7	12,1	13,7	15,1	14,8	14,5	14,5	2,8
	daň z příjmu	celkem	44,4	44,0	45,0	38,0	38,4	37,8	37,8	-6,6
Portugalsko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	21,4	20,5	10,6	15,5	15,5	15,5	15,5	-5,9
		zaměstnavatel	17,0	17,0	20,8	12,9	12,9	12,9	12,9	-4,1
	daň z příjmu	celkem	5,3	5,4	7,5	5,6	5,9	5,9	5,9	0,6
Rakousko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	43,7	42,8	39,7	34,0	34,3	34,3	34,3	-9,4
		zaměstnavatel	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	0,0
	daň z příjmu	celkem	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	0,0
Rakousko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	8,2	9,3	9,6	9,1	9,7	10,9	10,9	2,7
		zaměstnavatel	36,3	37,4	37,6	37,2	37,7	39,0	39,0	2,7
	daň z příjmu	celkem	14,0	14,0	14,0	14,8	14,0	14,0	14,0	0,0
Rakousko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	22,6	22,6	22,5	17,8	22,6	22,6	22,6	0,0
		zaměstnavatel	11,5	12,0	12,3	12,1	11,4	11,9	11,9	0,4
	daň z příjmu	celkem	48,1	48,5	48,8	44,7	47,9	48,4	48,4	0,3

pokračování tabulky

země	položka		podíl z nákladů práce v %					přírůstek v p.b. 2011-2006		
			2006	2007	2008	2009	2010		2011	
Řecko*	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	-	0,0	
		zaměstnavatel	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	-	0,0
		daň z příjmu	6,8	7,9	8,0	7,1	7,1	2,2	-	-4,6
		celkem	41,2	42,3	42,4	41,5	36,6	-	-4,6	
Slovensko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	0,0
		zaměstnavatel	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8	0,0
		daň z příjmu	7,1	7,1	7,5	6,3	6,4	7,5	7,5	0,4
		celkem	38,5	38,5	38,9	37,6	37,8	38,9	38,9	0,4
Španělsko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	4,9	4,9	4,7	4,9	4,9	4,9	4,9	0,0
		zaměstnavatel	23,4	23,2	23,2	23,0	23,0	23,0	23,0	-0,4
		daň z příjmu	10,8	10,8	9,7	10,3	11,7	12,0	12,0	1,2
		celkem	39,1	38,9	37,8	38,2	39,6	39,9	39,9	0,8
Švédsko	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	0,0
		zaměstnavatel	24,4	24,5	24,5	23,9	23,9	23,9	23,9	-0,5
		daň z příjmu	18,2	15,6	14,8	13,9	13,5	13,6	13,6	-4,6
		celkem	47,9	45,4	44,6	43,2	42,7	42,8	42,8	-5,1
Spojené království	Sociální zabezpečení:	zaměstnanec	8,3	8,4	8,3	8,3	8,3	8,3	8,5	0,2
		zaměstnavatel	9,7	9,7	9,7	9,6	9,7	9,9	9,9	0,2
		daň z příjmu	15,9	16,0	14,8	14,6	14,7	14,1	14,1	-1,8
		celkem	33,5	34,1	32,8	32,5	32,7	32,5	32,5	-1,0

Zdroj: OECD: *Taxing Wages* 2006-2007, ISBN 978-92-64-04210-0; 2007-2008, ISBN 978-92-64-04933-8; 2008-2009, ISBN 978-92-64-08299-1; 2009-2010, ISBN 978-92-64-09753-7; 2010-2011, ISBN 978-92-64-17327-9; OECD 2007-12

Poznámka: *za Řecko nebyla dostupná data za rok 2011, přírůstek 2010-2006

3. Sociální zabezpečení a státní politika zaměstnanosti

položka	mld. Kč						přírůstek v % 2011/2006	
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti	333,7	367,1	385,5	347,8	355,8	366,8	9,9	
Sociální dávky	354,4	386,4	400,9	429,3	430,9	444,1	25,3	
Saldo pojistného SZ a výdajů na sociální dávky	-20,7	-19,3	-15,4	-81,5	-75,1	-77,3	273,2	
z toho důchody:	pojistné na důchodové pojištění	276,9	304,9	319,9	310,2	317,8	327,9	18,4
	výdaje na důchody a správu	272,9	289,9	312,5	339,8	346,2	368,1	34,9
	saldo důchodů	4,0	15,0	7,4	-29,6	-28,4	-40,2	-

Pramen: MF: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2006-2011, MF 2006-2012

4. Systém veřejného zdravotního pojištění

položka	mld. Kč						přírůstek v % 2011/2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
příjmy systému zdravotního pojištění	182,8	202,8	211,4	212,2	215,6	220,4	20,6
výdaje v systému zdravotního pojištění	180,0	185,6	200,6	218,6	222,5	225,5	25,3
saldo příjmů a výdajů	2,8	17,2	10,8	-6,5	-6,9	-5,2	-

Pramen: MF: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2006-2011, MF 2006-2012

B.

**Podíl práce na nákladech v EU
2006-2011**

Metodické poznámky

Algoritmus výpočtů podílu práce na nákladech (PPN) v běžném roce:

$$PPN = \frac{\frac{NZ}{zam}}{\frac{N}{prac}} * 100 = \frac{\frac{NZ}{zam}}{\frac{MS}{prac} + \frac{NZ}{zam} + \frac{O}{prac}} * 100 = \frac{\frac{NZ}{zam}}{\frac{MS}{prac} + \frac{NZ}{zam} + \frac{HPP - \check{C}PP}{prac}} * 100 ,$$

kde:

PPN podíl práce na nákladech v daném období,

NZ nominální náhrady zaměstnancům z národního účetnictví v daném období,

zam počet zaměstnanců z národních účtů v národním konceptu v daném období,

N náklady v běžných cenách v daném období,

MS mezispotřeba v běžných cenách z národních účtů v daném období,

prac celková zaměstnanost, počet pracovníků v národním konceptu z národních účtů v daném období,

O odpisy v běžných cenách, resp. spotřeba fixního kapitálu z národních účtů v daném období,

HPP hrubý provozní přebytek v běžných cenách z národních účtů v daném období,

ČPP čistý provozní přebytek v běžných cenách z národních účtů v daném období.

Vzhledem k časté nedostupnosti dat ohledně spotřeby fixního kapitálu je náhradním řešením rozdíl mezi hrubým a čistým provozním přebytkem.

Za zjednodušujícího předpokladu stejného ocenění práce zaměstnanců a sebezaměstnaných lze propočít podíl nákladů práce na nákladech vyjádřit jako náklad na jednotku v přepočtu na pracovníka.

Výstupem navrženého algoritmu je úrovněvý indikátor. Další rozvinutí uvedeného postupu otevírá prostor pro využití v oblasti usměrňování ceny práce, resp. pro vyhodnocení dopadů zdanění práce na náklady, popř. na zisk.

1. Podíl práce na nákladech v EU v národní cenové hladině

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	přírůstek 2011-2006 v p.b.
Belgie	29,93	29,79	29,64	32,15	30,67	29,98	0,0
Bulharsko	22,78	21,96	23,25	26,17	27,44	26,14	3,4
Česká republika	21,63	21,31	21,88	23,38	22,57	22,03	0,4
Dánsko	34,63	34,36	34,17	36,39	35,86	34,73	0,1
Německo	33,74	32,87	32,72	34,58	33,60	32,62	-1,1
Estonsko	26,22	28,45	29,72	31,41	28,04	26,02	-0,2
Irsko	25,09	-	-	-	-	-	-
Řecko	37,53	37,13	37,50	39,08	38,92	36,85	-0,7
Španělsko	30,55	30,77	32,47	34,82	34,60	34,36	3,8
Francie	35,30	34,94	34,81	36,48	35,86	35,31	0,0
Itálie	29,90	29,45	29,70	31,95	31,16	30,52	0,6
Kypr	44,36	42,79	40,71	41,62	42,93	43,70	-0,7
Lotyšsko	25,58	28,34	29,49	28,00	24,85	24,10	-1,5
Litva	33,57	33,69	31,95	34,33	30,81	29,60	-4,0
Lucembursko	20,56	19,45	20,17	22,52	20,54	20,18	-0,4
Maďarsko	26,39	26,90	26,60	27,34	26,13	25,14	-1,3
Malta	28,53	28,25	28,48	29,88	29,22	-	-
Nizozemsko	33,14	33,04	32,59	33,97	33,15	32,65	-0,5
Polsko	26,81	26,05	26,96	28,14	27,69	26,69	-0,1
Portugalsko	33,29	32,65	32,22	34,27	33,23	-	-
Rumunsko	35,43	36,26	37,15	36,23	33,65	-	-
Slovinsko	32,12	31,07	31,50	34,16	33,51	33,19	1,1
Slovensko	20,83	20,88	20,77	23,34	22,20	21,13	0,3
Finsko	30,17	29,90	30,13	32,76	31,92	31,11	0,9
Švédsko	33,04	33,09	32,42	33,88	33,30	-	-
Spojené království	37,68	37,37	37,15	37,65	37,91	-	-

C.

**Jednotkové náklady práce
v EU a v USA
2006-2011**

Metodické poznámky

Pohyb jednotkových nákladů práce je odrazem vývoje ceny práce a produktivity. V mezinárodních srovnáních však zřetelně vystupují specifika národních ekonomik, hospodářských a sociálních politik. Zvolenému sociálnímu modelu odpovídá i zdanění práce, tj. výše náhrad zaměstnancům. Cena práce zaměstnance koresponduje nejen s proporcemi na trhu práce a s národní produktivitou, ale i s národní cenovou hladinou. Za těchto podmínek nemají národní měny a náhrady zaměstnancům stejnou kupní sílu. Jednotkové náklady práce v národní cenové hladině a v cenové hladině referenčního státu, resp. EU, se liší. Z tohoto pohledu je třeba sledovat úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině a v paritě kupní síly.

Zdrojem dat pro výpočet jednotkových nákladů práce jsou výstupy národních účtů publikované Eurostatem. Algoritmus propočtu úrovně indikátoru reálných jednotkových nákladů práce, které definuje jako podíl průměrné ceny práce vyjádřené náhradami zaměstnancům na zaměstnance a HDP na jednoho pracovníka v běžných cenách v národní a evropské cenové hladině:

Jednotkové náklady práce v národní cenové hladině:

$$JNP_{nc} = \frac{\frac{NZ_Y}{zam}}{\frac{HDP_{Ync}}{prac}} * 100 ,$$

kde:

JNP_{nc} jednotkové náklady práce v národní cenové hladině,

NZ_Y nominální objem náhrad zaměstnancům v daném období v měně Y z národních účtů,

zam průměrný počet zaměstnanců v daném období z národních účtů v národním konceptu,

HDP_{Ync} hrubý domácí produkt, resp. hrubá přidaná hodnota v měně Y v národní cenové hladině v běžných cenách z národních účtů,

$prac$ průměrný počet pracovníků v daném období z národních účtů v národním konceptu.

Vzhledem k významu evropského trhu jsou důležité jednotkové náklady práce v evropské cenové hladině po přepočtu na standard kupní síly (PPS) EU-27. Údaje o výstupu v PPS vystihují relace mezi zeměmi EU, popř. USA:

$$JNP_{PPS} = \frac{\frac{NZ_{EUR}}{zam}}{\frac{HDP_{PPS}}{prac}} * 100 ,$$

kde:

JNP_{PPS} jednotkové náklady práce v PPS,

NZ objem nominálních náhrad zaměstnancům v daném období v EUR z národních účtů,

zam průměrný počet zaměstnanců v daném období z národních účtů v národním konceptu,

HDP_{PPS} hrubý domácí produkt, v PPS v běžných cenách v daném období z národních účtů, popř. přidaná hodnota, publikované Eurostatem,

$prac$ průměrný počet pracovníků za dané období z národních účtů v národním konceptu.

Zvolený postup předpokládá, že cena práce a produktivita je stejná pro zaměstnance a pro sebezaměstnaného.

České jednotkové náklady práce v národní cenové hladině a v paritním vyjádření zatím vykazují rozdílné trendy. V paritním vyjádření nízké jednotkové náklady rostou směrem k úrovni v národní cenové hladině. České podniky na mezinárodních trzích postupně ztrácejí výhodu levné ceny práce.

Rozbor faktorů pohybu jednotkových nákladů práce vychází z indexového rozkladu na přímo úměrný vztah jednotkových nákladů práce k růstu náhrad zaměstnancům, relativní cenové hladiny (v relaci k EU) a pracnosti, resp. nepřímo úměrný vztah k růstu produktivity práce:

$$I_{PPP}^{JNP} = I^{JNP} * I^{CPL} = I^N * I^{PRA} * I^{CPL} = \frac{I_{Kč}^N}{I^{ER}} * I^{ER} * I_{Kč}^{PRA} * I^{CPL} = \frac{I_{Kč}^N}{I^{ER}} * \frac{I^{ER}}{I_{Kč}^{PRO}} * I^{CPL} ,$$

když:

$$PRA = \frac{prac}{HDP} = \frac{1}{PRO} = \frac{1}{\frac{HDP}{prac}} ,$$

kde:

I_{PPP}^{JNP} roční index JNP v paritě kupní síly srovnávané země (např. v PPS),

I^{JNP} index JNP v národní cenové hladině,

I^{CPL} index změny srovnatelné cenové hladiny ke srovnávané zemi,

I^N index průměrné náhrady na zaměstnance v domácím konceptu z národních účtů,

I^{PRA} index pracnosti v národní cenové hladině z národních účtů,

$I_{Kč}^N$ index průměrné náhrady v Kč,

IER index změny kurzu Kč k měně srovnávané země,

$I_{Kč}^{PRA}$ index pracnosti v národní cenové hladině v Kč,

PRA pracnost jednotky HDP, popř. přidané hodnoty,

PRO HDP (popř. přidaná hodnota)/pracovník,

HDP hrubý domácí produkt, popř. přidaná hodnota v případě odvětví,

$prac$ počet pracovníků v domácím konceptu z národních účtů.

1. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině v EU a v USA

	JNP v národní cenové hladině						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
EU (27)	58,0	57,5	58,4*	60,4*	59,6*	58,5*	0,5
EU (25)	57,5	57,0	-	-	-	-	-
EU (15)	57,6	57,2	-	-	-	-	-
Belgie	59,6	59,5	60,8	62,3	60,9	61,3	1,7
Bulharsko	46,1	46,1	47,8	51,7	53,1	52,1	6,1
Česká republika	50,0	49,7	50,5	50,5	51,1	52,0	2,0
Dánsko	56,9	58,4	59,4	62,5	59,3	59,0	2,0
Německo	56,4	55,1	55,9	58,4	57,2	57,5	1,1
Estonsko	48,2	50,5	55,0	56,5	52,6	50,5	2,3
Irsko	48,7	50,3	55,2	55,7	53,3	50,8	2,1
Řecko	53,9	53,5	53,6	55,7	55,0	53,4	-0,4
Španělsko	54,9	55,3	57,1	57,8	56,4	55,1	0,2
Francie	57,3	56,7	57,1	58,9	58,5	58,8	1,5
Itálie	54,2	53,9	54,9	55,9	55,6	55,5	1,2
Kypr	56,6	54,9	53,4	55,6	55,1	55,3	-1,3
Lotyšsko	50,0	52,9	56,6	52,8	47,9	46,2	-3,8
Litva	50,5	49,7	50,0	51,1	46,6	44,1	-6,4
Lucembursko	48,4	47,4	51,8	55,3	52,2	51,3	2,9
Maďarsko	50,9	51,5	51,1	51,0	49,2	48,9	-2,0
Malta	51,5	50,8	50,7	52,6	51,0	50,7	-0,8
Nizozemsko	57,0	56,9	57,5	60,4	59,3	59,4	2,3
Polsko	47,0	46,4	48,4	47,7	47,8	46,6	-0,4
Portugalsko	58,2	57,2	58,2	59,5	58,3	57,7	-0,5
Rumunsko	56,1	56,8	60,5	59,6	54,6	53,0	-3,1
Slovinsko	60,8	59,9	61,2	64,1	65,0	63,9	3,1
Slovensko	42,1	41,8	42,2	45,5	45,0	44,4	2,3
Finsko	55,0	53,7	55,6	59,7	58,7	57,8	2,8
Švédsko	56,1	56,9	56,9	58,1	56,4	55,4	-0,7
Spojené království	61,9	61,9	62,0	64,4	63,4	62,8	0,9
USA	64,5	64,7	65,4	65,5	64,6	63,4	-1,1

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočet VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

2. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v paritě kupní síly (EU-27) v EU a v USA

	JNP v PPS						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
EU (27)	58,0	57,5	58,0*	59,8*	58,9*	58,5*	0,4
EU (25)	58,2	57,7	-	-	-	-	-
EU (15)	60,7	60,2	-	-	-	-	-
Belgie	64,6	64,9	67,9	71,1	68,3	69,1	4,5
Bulharsko	17,6	18,5	20,4	23,1	23,7	23,6	6,0
Česká republika	30,4	30,7	36,9	35,2	37,4	38,3	7,9
Dánsko	78,1	79,5	81,7	87,4	80,8	80,9	2,9
Německo	58,0	56,4	58,0	62,7	60,2	60,1	2,1
Estonsko	30,8	34,5	38,6	39,4	36,3	35,6	4,8
Irsko	58,8	59,3	67,2	66,0	59,0	55,3	-3,5
Řecko	46,2	47,3	48,1	51,7	50,5	-	-
Španělsko	49,6	49,6	52,6	54,5	52,8	51,4	1,8
Francie	63,5	62,4	64,5	67,3	66,0	66,2	2,7
Itálie	55,5	54,2	55,4	57,9	57,7	57,5	1,9
Kypr	50,2	48,3	46,8	49,3	48,9	49,3	-0,9
Lotyšsko	28,7	35,3	40,7	36,0	31,3	30,9	2,2
Litva	27,3	28,5	31,5	31,6	27,8	27,1	-0,2
Lucembursko	54,3	54,0	60,0	66,6	62,9	61,8	7,5
Maďarsko	30,4	33,1	33,6	30,3	29,9	29,7	-0,7
Malta	35,6	35,5	36,3	38,2	36,8	36,9	1,4
Nizozemsko	60,8	60,1	61,9	67,5	65,5	65,1	4,3
Polsko	27,3	27,9	32,7	27,3	28,8	27,6	0,3
Portugalsko	47,3	46,5	48,4	50,1	48,2	47,5	0,3
Rumunsko	28,0	31,7	33,6	29,6	27,8	27,5	-0,5
Slovinsko	45,4	46,4	49,7	54,8	55,0	53,6	8,2
Slovensko	23,2	25,0	27,7	30,9	30,5	30,7	7,4
Finsko	64,1	62,2	65,3	71,7	70,5	70,6	6,4
Švédsko	67,7	67,3	66,4	64,8	69,6	71,4	3,7
Spojené království	69,9	71,9	64,8	63,0	64,1	64,0	-5,9
USA	63,1	58,2	56,9	62,4	63,4	59,4	-3,8

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočten VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

3. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-27 v % v národní cenové hladině

	JNP v národní cenové hladině						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
EU (27)	100,0	100,0	100,0*	100,0*	100,0*	100,0*	0,0
EU (25)	99,1	99,2	-	-	-	-	-
EU (15)	99,3	99,5	-	-	-	-	-
Belgie	102,7	103,3	104,0	103,2	102,2	104,8	2,0
Bulharsko	79,5	80,1	81,8	85,6	89,0	89,1	9,6
Česká republika	86,2	86,4	86,4	83,5	85,7	88,9	2,7
Dánsko	98,2	101,5	101,7	103,5	99,5	100,8	2,6
Německo	97,3	95,8	95,7	96,6	95,9	98,3	1,0
Estonsko	83,1	87,8	94,0	93,6	88,3	86,3	3,2
Írsko	83,9	87,4	94,5	92,3	89,4	86,8	2,9
Řecko	92,9	92,9	91,8	92,2	92,3	91,3	-1,6
Španělsko	94,7	96,2	97,7	95,7	94,7	94,1	-0,6
Francie	98,8	98,6	97,8	97,4	98,2	100,4	1,6
Itálie	93,6	93,6	93,9	92,6	93,3	94,8	1,2
Kypr	97,7	95,4	91,4	92,0	92,4	94,6	-3,1
Lotyšsko	86,3	92,0	96,9	87,4	80,4	79,0	-7,3
Litva	87,2	86,3	85,6	84,6	78,2	75,5	-11,7
Lucembursko	83,4	82,4	88,6	91,5	87,6	87,7	4,2
Maďarsko	87,8	89,5	87,4	84,4	82,6	83,6	-4,2
Malta	88,9	88,3	86,7	87,0	85,6	86,7	-2,2
Nizozemsko	98,4	99,0	98,3	100,1	99,6	101,5	3,1
Polsko	81,1	80,7	82,8	79,0	80,2	79,6	-1,5
Portugalsko	100,3	99,4	99,7	98,6	97,9	98,6	-1,8
Rumunsko	96,7	98,8	103,6	98,7	91,6	90,6	-6,2
Slovinsko	104,9	104,2	104,8	106,1	109,0	109,3	4,4
Slovensko	72,7	72,6	72,3	75,3	75,5	75,9	3,2
Finsko	94,8	93,3	95,2	98,9	98,5	98,8	3,9
Švédsko	96,8	98,9	97,3	96,2	94,6	94,8	-2,1
Spojené království	106,8	107,6	106,1	106,7	106,5	107,4	0,6
USA	111,3	112,4	112,0	108,5	108,5	108,4	-2,9

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočten VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

4. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-27 v % v PPS

	JNP v národní cenové hladině						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
EU (27)	100,0	100,0	100,0*	100,0*	100,0*	100,0*	0,0
EU (25)	100,3	100,4	-	-	-	-	-
EU (15)	104,7	104,7	-	-	-	-	-
Belgie	111,4	112,9	117,1	118,8	116,0	118,1	6,7
Bulharsko	30,3	32,1	35,2	38,6	40,3	40,2	9,9
Česká republika	52,5	53,4	63,7	58,9	63,5	65,4	12,9
Dánsko	134,6	138,1	140,9	146,0	137,3	138,3	3,6
Německo	100,1	98,0	100,1	104,9	102,2	102,7	2,6
Estonsko	53,1	60,0	66,6	65,8	61,7	60,7	7,6
Irsko	101,5	103,1	115,9	110,4	100,2	94,4	-7,0
Řecko	79,8	82,3	83,0	86,3	85,8	-	-
Španělsko	85,5	86,3	90,7	91,0	89,7	87,9	2,3
Francie	109,5	108,4	111,2	112,5	112,1	113,1	3,6
Itálie	95,8	94,2	95,6	96,8	98,0	98,2	2,4
Kypr	86,6	83,9	80,8	82,5	83,0	84,2	-2,4
Lotyšsko	49,6	61,3	70,2	60,2	53,2	52,8	3,2
Litva	47,1	49,6	54,3	52,8	47,3	46,3	-0,8
Lucembursko	93,7	93,8	103,5	111,4	106,9	105,6	11,9
Maďarsko	52,4	57,6	58,0	50,7	50,8	50,8	-1,7
Malta	61,4	61,8	62,7	63,9	62,5	63,1	1,7
Nizozemsko	104,9	104,5	106,8	112,9	111,3	111,2	6,4
Polsko	47,1	48,4	56,5	45,7	48,9	47,2	0,0
Portugalsko	81,5	80,8	83,4	83,7	81,8	81,2	-0,4
Rumunsko	48,3	55,2	57,9	49,5	47,1	47,0	-1,3
Slovinsko	78,3	80,7	85,7	91,7	93,5	91,6	13,3
Slovensko	40,1	43,5	47,8	51,6	51,9	52,4	12,3
Finsko	110,6	108,0	112,6	119,8	119,8	120,5	9,9
Švédsko	116,7	117,0	114,5	108,3	118,2	122,0	5,3
Spojené království	120,6	124,9	111,8	105,4	108,8	109,3	-11,3
USA	108,9	101,2	98,2	104,2	107,7	101,4	-7,5

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočten VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

5. Úroveň a vývoj roční produktivity v EU a v USA v EUR, národní cenová hladina

	produktivita (v eurech), národní cenová hladina						přírůstek v % 2011/2006	roční přírůstek v % 2011/2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
EU (27)	53 278,2	55 623,3	54 808,2*	52 540,3*	55 001,9*	57 261,0*	7,5	1,5
EU (25)	56 047,8	58 396,7	-	-	-	-	-	-
EU (15)	62 145,9	64 462,4	-	-	-	-	-	-
Belgie	72 675,9	75 294,8	76 310,9	75 210,1	78 063,3	80 016,4	10,1	1,9
Bulharsko	7 330,2	8 257,3	9 262,1	9 377,9	10 153,6	11 222,6	53,1	8,9
Česká republika	23 988,2	26 290,2	30 366,3	28 430,3	30 105,5	31 104,0	29,7	5,3
Dánsko	78 068,3	79 696,6	81 136,3	78 807,1	85 124,9	86 963,0	11,4	2,2
Německo	59 154,8	61 031,4	61 389,2	58 887,0	61 534,3	63 055,7	6,6	1,3
Estonsko	20 674,4	24 466,2	24 647,2	23 012,9	24 987,3	26 090,0	26,2	4,8
Írsko	86 570,5	88 080,1	84 009,6	82 151,1	83 118,2	87 075,6	0,6	0,1
Řecko	44 026,1	46 426,9	47 925,9	47 781,6	47 148,9	46 894,8	6,5	1,3
Španělsko	49 078,3	50 904,4	52 616,5	54 240,4	55 662,6	57 329,0	16,8	3,2
Francie	66 556,2	68 691,6	70 545,8	70 034,8	71 260,6	73 101,7	9,8	1,9
Itálie	60 475,3	62 210,5	62 900,3	61 736,6	63 461,4	64 375,6	6,4	1,3
Kypr	39 069,2	41 025,5	43 347,9	42 732,0	44 222,6	45 494,2	16,4	3,1
Lotyšsko	14 635,4	18 728,5	20 260,0	18 772,9	19 123,2	23 392,7	59,8	9,8
Litva	16 026,7	18 671,3	21 298,6	18 811,8	20 544,4	22 472,0	40,2	7,0
Lucembursko	167 559,8	180 620,4	174 144,9	165 715,3	180 567,9	188 022,1	12,2	2,3
Maďarsko	22 795,8	25 322,9	27 204,2	24 171,8	25 543,6	26 186,1	14,9	2,8
Malta	33 919,9	35 466,9	37 040,4	37 145,0	38 633,6	39 048,8	15,1	2,9
Nizozemsko	64 915,0	67 333,2	69 169,9	67 111,7	69 204,9	70 316,6	8,3	1,6
Polsko	18 643,9	20 405,6	22 985,8	19 579,1	22 918,4	23 830,5	27,8	5,0
Portugalsko	31 176,5	32 752,2	33 087,7	33 345,0	34 723,3	35 027,7	12,4	2,4
Rumunsko	10 216,7	12 862,5	14 462,2	12 414,8	13 103,7	14 023,6	37,3	6,5
Slovinsko	32 892,7	35 517,0	37 345,2	36 145,3	36 894,6	38 011,6	15,6	2,9
Slovensko	19 336,8	23 251,5	26 466,2	26 542,6	28 422,7	29 390,3	52,0	8,7
Finsko	68 059,2	72 305,1	72 763,3	69 318,2	72 832,3	75 499,6	10,9	2,1
Švédsko	71 943,7	74 693,7	72 999,1	65 378,8	77 805,3	84 227,0	17,1	3,2
Spojené království	67 374,7	70 599,3	61 466,7	54 332,4	58 880,9	59 884,4	-11,1	-2,3
USA	72 635,5	69 025,9	65 812,9	70 461,5	77 300,2	77 189,6	6,3	1,2

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočten VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

6. Úroveň a vývoj roční produktivity v EU a v USA v PPS, evropská cenová hladina

	HDP v PPS na pracovníka - EU-27						přírůstek v % 2011/2006	roční přírůstek v % 2011/2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
EU (27)	53 278,2	55 623,3	55 251,5*	53 031,9*	55 708,3*	57 261,0*	7,5	1,5
EU (25)	55 365,2	57 707,1	-	-	-	-	-	-
EU (15)	58 943,0	61 225,4	-	-	-	-	-	-
Belgie	67 016,3	68 945,7	68 301,2	65 969,7	69 600,0	70 939,1	5,9	1,1
Bulharsko	19 223,0	20 603,5	21 681,4	20 990,2	22 705,5	24 832,5	29,2	5,3
Česká republika	39 436,6	42 509,6	41 526,0	40 705,6	41 163,1	42 280,1	7,2	1,4
Dánsko	56 944,4	58 553,8	59 030,1	56 397,3	62 431,8	63 358,9	11,3	2,2
Německo	57 515,1	59 666,8	59 132,7	54 785,7	58 463,2	60 308,7	4,9	1,0
Estonsko	32 360,2	35 802,7	35 111,6	33 034,1	36 183,9	37 037,3	14,5	2,7
Irsko	71 619,8	74 626,5	69 026,1	69 328,2	75 076,1	79 980,6	11,7	2,2
Řecko	51 270,1	52 457,2	53 450,9	51 538,0	51 357,6	-	-	-
Španělsko	54 321,1	56 744,5	57 123,9	57 557,3	59 461,2	61 369,5	13,0	2,5
Francie	60 031,4	62 466,2	62 516,2	61 241,1	63 171,5	64 877,8	8,1	1,6
Itálie	59 083,3	61 836,4	62 338,7	59 635,6	61 124,6	62 119,5	5,1	1,0
Kypr	44 086,0	46 643,2	49 466,1	48 109,3	49 819,6	51 095,4	15,9	3,0
Lotyšsko	25 469,7	28 117,4	28 186,7	27 530,6	29 259,1	34 963,5	37,3	6,5
Litva	29 646,5	32 522,7	33 874,0	30 404,8	34 389,2	36 602,6	23,5	4,3
Lucembursko	149 204,5	158 646,4	150 237,7	137 542,3	149 767,0	155 961,2	4,5	0,9
Maďarsko	38 173,6	39 355,4	41 329,8	40 628,1	42 014,4	43 120,8	13,0	2,5
Malta	49 147,9	50 720,1	51 689,4	51 112,0	53 567,6	53 648,0	9,2	1,8
Nizozemsko	60 885,0	63 768,5	64 201,4	60 045,6	62 691,8	64 088,4	5,3	1,0
Polsko	32 070,0	34 017,1	33 996,6	34 211,1	38 083,4	40 204,2	25,4	4,6
Portugalsko	38 356,4	40 307,0	39 846,3	39 641,0	42 047,0	42 496,3	10,8	2,1
Rumunsko	20 458,4	23 033,5	26 075,8	25 009,4	25 775,3	26 983,2	31,9	5,7
Slovinsko	44 056,8	45 831,2	46 027,3	42 223,3	43 575,7	45 324,1	2,9	0,6
Slovensko	35 055,6	38 790,2	40 311,3	39 091,0	41 857,5	42 530,9	21,3	3,9
Finsko	58 334,8	62 421,9	61 994,2	57 782,0	60 630,9	61 820,6	6,0	1,2
Švédsko	59 681,0	63 146,0	62 549,1	58 623,8	63 038,1	65 396,4	9,6	1,8
Spojené království	59 675,7	60 792,3	58 794,4	55 558,3	58 303,3	58 825,2	-1,4	-0,3
USA	74 241,4	76 678,0	75 678,2	74 066,0	78 782,3	82 446,7	11,1	2,1

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočet VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

7. Relace HDP na pracovníka k průměru EU-27 v % v národní cenové hladině

	produktivita (v eurech) v relaci k EU-27 v %, národní cenová hladina						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
EU (27)	100,0	100,0	100,0*	100,0*	100,0*	100,0*	0,0
EU (25)	105,2	105,0	-	-	-	-	-
EU (15)	116,6	115,9	-	-	-	-	-
Belgie	136,4	135,4	139,2	143,1	141,9	139,7	3,3
Bulharsko	13,8	14,8	16,9	17,8	18,5	19,6	5,8
Česká republika	45,0	47,3	55,4	54,1	54,7	54,3	9,3
Dánsko	146,5	143,3	148,0	150,0	154,8	151,9	5,3
Německo	111,0	109,7	112,0	112,1	111,9	110,1	-0,9
Estonsko	38,8	44,0	45,0	43,8	45,4	45,6	6,8
Írsko	162,5	158,4	153,3	156,4	151,1	152,1	-10,4
Řecko	82,6	83,5	87,4	90,9	85,7	81,9	-0,7
Španělsko	92,1	91,5	96,0	103,2	101,2	100,1	8,0
Francie	124,9	123,5	128,7	133,3	129,6	127,7	2,7
Itálie	113,5	111,8	114,8	117,5	115,4	112,4	-1,1
Kypr	73,3	73,8	79,1	81,3	80,4	79,5	6,1
Lotyšsko	27,5	33,7	37,0	35,7	34,8	40,9	13,4
Litva	30,1	33,6	38,9	35,8	37,4	39,2	9,2
Lucembursko	314,5	324,7	317,7	315,4	328,3	328,4	13,9
Maďarsko	42,8	45,5	49,6	46,0	46,4	45,7	2,9
Malta	63,7	63,8	67,6	70,7	70,2	68,2	4,5
Nizozemsko	121,8	121,1	126,2	127,7	125,8	122,8	1,0
Polsko	35,0	36,7	41,9	37,3	41,7	41,6	6,6
Portugalsko	58,5	58,9	60,4	63,5	63,1	61,2	2,7
Rumunsko	19,2	23,1	26,4	23,6	23,8	24,5	5,3
Slovinsko	61,7	63,9	68,1	68,8	67,1	66,4	4,6
Slovensko	36,3	41,8	48,3	50,5	51,7	51,3	15,0
Finsko	127,7	130,0	132,8	131,9	132,4	131,9	4,1
Švédsko	135,0	134,3	133,2	124,4	141,5	147,1	12,1
Spojené království	126,5	126,9	112,1	103,4	107,1	104,6	-21,9
USA	136,3	124,1	120,1	134,1	140,5	134,8	-1,5

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočten VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

8. Relace HDP na pracovníka k průměru EU-27 v % v PPS

	HDP v PPS na pracovníka relace k EU-27 v %						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
EU (27)	100,0	100,0	100,0*	100,0*	100,0*	100,0*	0,0
EU (25)	103,9	103,7	-	-	-	-	-
EU (15)	110,6	110,1	-	-	-	-	-
Belgie	125,8	124,0	123,6	124,4	124,9	123,9	-1,9
Bulharsko	36,1	37,0	39,2	39,6	40,8	43,4	7,3
Česká republika	74,0	76,4	75,2	76,8	73,9	73,8	-0,2
Dánsko	106,9	105,3	106,8	106,3	112,1	110,6	3,8
Německo	108,0	107,3	107,0	103,3	104,9	105,3	-2,6
Estonsko	60,7	64,4	63,5	62,3	65,0	64,7	3,9
Irsko	134,4	134,2	124,9	130,7	134,8	139,7	5,3
Řecko	96,2	94,3	96,7	97,2	92,2	-	-
Španělsko	102,0	102,0	103,4	108,5	106,7	107,2	5,2
Francie	112,7	112,3	113,1	115,5	113,4	113,3	0,6
Itálie	110,9	111,2	112,8	112,5	109,7	108,5	-2,4
Kypr	82,7	83,9	89,5	90,7	89,4	89,2	6,5
Lotyšsko	47,8	50,5	51,0	51,9	52,5	61,1	13,3
Litva	55,6	58,5	61,3	57,3	61,7	63,9	8,3
Lucembursko	280,0	285,2	271,9	259,4	268,8	272,4	-7,7
Maďarsko	71,6	70,8	74,8	76,6	75,4	75,3	3,7
Malta	92,2	91,2	93,6	96,4	96,2	93,7	1,4
Nizozemsko	114,3	114,6	116,2	113,2	112,5	111,9	-2,4
Polsko	60,2	61,2	61,5	64,5	68,4	70,2	10,0
Portugalsko	72,0	72,5	72,1	74,7	75,5	74,2	2,2
Rumunsko	38,4	41,4	47,2	47,2	46,3	47,1	8,7
Slovinsko	82,7	82,4	83,3	79,6	78,2	79,2	-3,5
Slovensko	65,8	69,7	73,0	73,7	75,1	74,3	8,5
Finsko	109,5	112,2	112,2	109,0	108,8	108,0	-1,5
Švédsko	112,0	113,5	113,2	110,5	113,2	114,2	2,2
Spojené království	112,0	109,3	106,4	104,8	104,7	102,7	-9,3
USA	139,3	137,9	137,0	139,7	141,4	144,0	4,6

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočten VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

9. Úroveň a vývoj ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance v EU a v USA

	roční náhrady zaměstnancům na zaměstnance (v eurech)						přírůstek v % 2011/2006	roční přírůstek v % 2011/2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
EU (27)	30 886,5	31 998,4	32 032,5*	31 725,7*	32 800,8*	33 520,0*	8,5	0,8
EU (25)	32 208,0	33 313,5	-	-	-	-	-	-
EU (15)	35 771,3	36 883,9	-	-	-	-	-	-
Belgie	43 289,6	44 763,7	46 371,2	46 887,7	47 526,5	49 039,9	13,3	1,3
Bulharsko	3 376,3	3 805,8	4 427,7	4 845,9	5 388,2	5 849,0	73,2	5,6
Česká republika	11 991,4	13 062,4	15 339,6	14 344,3	15 379,3	16 177,8	34,9	3,0
Dánsko	44 447,0	46 521,4	48 216,6	49 266,3	50 456,9	51 284,3	15,4	1,4
Německo	33 380,8	33 631,3	34 324,5	34 374,5	35 186,4	36 260,5	8,6	0,8
Estonsko	9 960,4	12 358,2	13 547,4	13 009,6	13 152,4	13 169,6	32,2	2,8
Írsko	42 121,5	44 274,0	46 387,2	45 778,8	44 296,3	44 213,2	5,0	0,5
Řecko	23 709,7	24 823,5	25 711,9	26 620,6	25 935,3	25 059,2	5,7	0,6
Španělsko	26 937,7	28 170,4	30 038,3	31 350,6	31 403,9	31 568,2	17,2	1,6
Francie	38 114,4	38 968,5	40 310,9	41 215,9	41 713,6	42 947,3	12,7	1,2
Itálie	32 805,8	33 501,4	34 536,5	34 530,1	35 275,5	35 702,0	8,8	0,8
Kypr	22 121,2	22 525,8	23 159,3	23 741,3	24 355,4	25 172,3	13,8	1,3
Lotyšsko	7 318,4	9 915,6	11 468,6	9 908,4	9 162,7	10 807,2	47,7	4,0
Litva	8 100,7	9 271,8	10 659,1	9 607,7	9 571,5	9 918,8	22,4	2,0
Lucembursko	81 060,0	85 643,8	90 169,9	91 628,7	94 245,2	96 455,6	19,0	1,8
Maďarsko	11 602,7	13 040,0	13 900,0	12 323,2	12 573,2	12 811,0	10,4	1,0
Malta	17 483,0	18 020,3	18 777,2	19 523,8	19 712,8	19 808,0	13,3	1,3
Nizozemsko	37 014,7	38 344,9	39 750,2	40 559,8	41 071,5	41 734,8	12,8	1,2
Polsko	8 763,8	9 474,4	11 128,5	9 344,6	10 953,8	11 097,6	26,6	2,4
Portugalsko	18 133,3	18 729,5	19 273,2	19 856,3	20 254,7	20 197,8	11,4	1,1
Rumunsko	5 729,3	7 310,4	8 753,2	7 403,8	7 155,5	7 430,7	29,7	2,6
Slovinsko	20 011,0	21 280,4	22 863,3	23 157,0	23 978,5	24 303,9	21,5	2,0
Slovensko	8 145,0	9 709,8	11 176,6	12 070,7	12 786,6	13 044,8	60,2	4,8
Finsko	37 407,8	38 799,5	40 480,9	41 405,1	42 753,9	43 618,5	16,6	1,5
Švédsko	40 388,5	42 504,7	41 511,9	37 999,2	43 865,7	46 699,7	15,6	1,5
Spojené království	41 710,5	43 692,9	38 119,4	35 016,8	37 357,3	37 627,6	-9,8	-1,0
USA	46 872,9	44 632,1	43 064,3	46 183,0	49 973,2	48 943,5	4,4	0,4

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočten VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

10. Relace průměrných ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance k průměru EU-27 v % v eurech dle směnného kurzu

	roční náhrady zaměstnancům na zaměstnance (v eurech) k EU-27 v %						přírůstek v p.b. 2011-2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
EU (27)	100,0	100,0	100,0*	100,0*	100,0*	100,0*	0,0
EU (25)	104,3	104,1	-	-	-	-	-
EU (15)	115,8	115,3	-	-	-	-	-
Belgie	140,2	139,9	144,8	147,8	144,9	146,3	6,1
Bulharsko	10,9	11,9	13,8	15,3	16,4	17,4	6,5
Česká republika	38,8	40,8	47,9	45,2	46,9	48,3	9,4
Dánsko	143,9	145,4	150,5	155,3	153,8	153,0	9,1
Německo	108,1	105,1	107,2	108,3	107,3	108,2	0,1
Estonsko	32,2	38,6	42,3	41,0	40,1	39,3	7,0
Irsko	136,4	138,4	144,8	144,3	135,0	131,9	-4,5
Řecko	76,8	77,6	80,3	83,9	79,1	74,8	-2,0
Španělsko	87,2	88,0	93,8	98,8	95,7	94,2	7,0
Francie	123,4	121,8	125,8	129,9	127,2	128,1	4,7
Itálie	106,2	104,7	107,8	108,8	107,5	106,5	0,3
Kypr	71,6	70,4	72,3	74,8	74,3	75,1	3,5
Lotyšsko	23,7	31,0	35,8	31,2	27,9	32,2	8,5
Litva	26,2	29,0	33,3	30,3	29,2	29,6	3,4
Lucembursko	262,4	267,7	281,5	288,8	287,3	287,8	25,3
Maďarsko	37,6	40,8	43,4	38,8	38,3	38,2	0,7
Malta	56,6	56,3	58,6	61,5	60,1	59,1	2,5
Nizozemsko	119,8	119,8	124,1	127,8	125,2	124,5	4,7
Polsko	28,4	29,6	34,7	29,5	33,4	33,1	4,7
Portugalsko	58,7	58,5	60,2	62,6	61,8	60,3	1,5
Rumunsko	18,5	22,8	27,3	23,3	21,8	22,2	3,6
Slovinsko	64,8	66,5	71,4	73,0	73,1	72,5	7,7
Slovensko	26,4	30,3	34,9	38,0	39,0	38,9	12,5
Finsko	121,1	121,3	126,4	130,5	130,3	130,1	9,0
Švédsko	130,8	132,8	129,6	119,8	133,7	139,3	8,6
Spojené království	135,0	136,5	119,0	110,4	113,9	112,3	-22,8
USA	151,8	139,5	134,4	145,6	152,4	146,0	-5,7

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; květen 2013, propočten VÚPSV, v.v.i.

Poznámka: * roky 2008-2011 za EU-27 odhad VÚPSV, v.v.i.; data za Rakousko nejsou k dispozici

Faktory změny JNP v ČR

1. Faktory změny jednotkových nákladů práce v ČR v letech 2006-2011

položka	index		roční změna v %	
	2011/2006	2011/2010	2011/2006	2011/2010
průměrné náhrady zaměstnancům v Kč	1,171	1,023	3,2	2,3
pracnost (prac./HDP) v Kč	0,889	0,995	-2,3	-0,5
Kč/EUR	0,868	0,973	-2,8	-2,7
průměrná náhrada zaměstnancům v EUR	1,345	1,052	6,1	5,2
pracnost v národní cenové hladině (prac./HDP) v EUR	0,771	0,968	-5,1	-3,2
JNP v národní cenové hladině	1,040	1,018	0,8	1,8
relativní cenová úroveň (CPL) k EU 27	1,211	1,007	3,9	0,7
JNP v PPS	1,258	1,024	4,7	2,4

Pramen: výpočty VÚPSV, v.v.i.

2. Vybrané charakteristiky a faktory pohybu jednotkových nákladů práce v paritě kupní síly v letech 2006-2011

ukazatel	2006	2010	2011
relace JNP v národní cenové hladině a v PPS (EU-27)	1,644	1,367	1,359
směnný kurz Kč/EUR	28,34	25,28	24,59
parita kupní síly (HDP EU-27 v PPS)	17,40	19,11	18,81
relativní cenová úroveň (CPL) ČR k EU-27 v %	61,40	75,60	76,50

Pramen: Eurostat: National Accounts, květen 2012, výpočty VÚPSV, v.v.i.; dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat>

Literatura

ČSÚ: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.- 4. čtvrtletí 2006, kód: 3106-06

ČSÚ: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.- 4. čtvrtletí 2007, kód: 3106-07

ČSÚ: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. - 4. čtvrtletí 2008, kód: 3106-08

ČSÚ: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 4. čtvrtletí 2009, kód: w-3106-09

ČSÚ: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. - 4. čtvrtletí 2010, kód: w-3106-10

ČSÚ: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 4. čtvrtletí 2011, kód: e-3106-11, dostupné na: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/3106-12-q4_2012

ČSÚ, Statistický metainformační systém, Ukazatele, dostupné na: <http://apl.czso.cz/iSMS/ukazdet.jsp?fnazev=pr%E1ce&fid=609>

ČSÚ: Úplné náklady práce za rok 2006, kód: 3112-07

ČSÚ: Úplné náklady práce za rok 2007, kód: 3112-08

ČSÚ: Úplné náklady práce za rok 2008, kód: w-3112-9

ČSÚ: Úplné náklady práce za rok 2009, kód: w-3112-10

ČSÚ: Úplné náklady práce za rok 2010, kód: e-3112-11

ČSÚ: Úplné náklady práce za rok 2011, kód: e-3112-12, dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/3112-10>

Eurostat: Economy and finance, Bilateral Exchange Rates, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/exchange_rates/data/database

Eurostat: Economy and finance - National accounts, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/hicp/introduction>

Eurostat: Economy and finance - Purchasing power parities, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/purchasing_power_parities/data/database

Eurostat: Labour costs annual data, Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS), dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/lcan_esms.htm

Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database

Eurostat: Labour cost surveys, Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS), dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/lcs_esms.htm

Eurostat: Labour costs - Structure of labour costs, dostupné na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themeshttp://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/pag>

Eurostat: Labour costs survey 2008, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database

MF: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za roky 2006-2011, dostupné na: <http://www.mfcr.cz/>

Höhne S. a kol.: Bulletin No. 27. Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů ČR 1990-2011. Praha: VÚPSV, v.v.i. 2012, dostupné na: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=bulletins&site=default>

OECD: Taxing Wages 2006-2007, ISBN 978-92-64-04210-0; OECD 2008

OECD: Taxing Wages 2007-2008, ISBN 978-92-64-04933-8; OECD 2009

OECD: Taxing Wages 2008-2009, ISBN 978-92-64-08299-1; OECD 2010

OECD: Taxing Wages 2009-2010, ISBN 978-92-64-09753-7; OECD 2011

OECD: Taxing Wages 2010-2011, ISBN 978-92-64-17327-9; OECD 2012

OECD, Eurostat: Methodological manual on purchasing power parities, European Communities/OECD, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006, ISSN 1725-0048, ISBN 92-79-01868-X, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-BE-06-002

U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis; dostupné na: <http://www.bea.gov/index.htm>

Vlach J., Kozelský T. Možnosti vytvoření jednotné metodiky sledování nákladů práce v ČR a v zahraničí (návrh certifikované metodiky) - Praha: VÚPSV, v.v.i., 2013. ISBN 978-80-7416-113-1, dostupné na: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=publications&site=default&kateg=vupsv>

VÚPSV: Monitoring nákladů práce v ČR, ve státech Evropské unie a v USA. Bulletin No. 6. Praha: VÚPSV, v.v.i., 2012, ISBN 978-80-7416-108-7, dostupné na: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=bulletins&site=default>